

KALENDARIUM WYDARZEŃ MIĘDZYNARODOWYCH 2006 R.

SPRAWY EUROPEJSKIE

1 stycznia – Austria objęła przewodnictwo UE.

15, 29 stycznia – W wyborach prezydenckich w Finlandii zwyciężyła dotychczasowa prezydent, socjaldemokratka Tarja Halonen (51,8% głosów w drugiej turze).

19 stycznia – Prezydent Francji Jacques Chirac w przemówieniu w bazie marynarki L'Île-Longue pod Brestem zapowiedział zmiany we francuskiej doktrynie nuklearnej, dopuszczające użycie broni atomowej w reakcji na atak terrorystyczny i w celu „ochrony źródeł zaopatrzenia strategicznego i bezpieczeństwa sojuszników”.

21 stycznia – W Prisztinie zmarł prezydent Kosowa Ibrahim Rugova, zastąpił go bliski współpracownik Fatmir Sedju (10 lutego).

22 stycznia – Wybory prezydenckie w Portugalii wygrał Anibal Cavaco Silva z centroprawicowej Partii Socjaldemokratycznej (50,6% głosów przy 62,6% frekwencji).

23 stycznia – Kanclerz Niemiec Angela Merkel i prezydent Francji Jacques Chirac rozmawiali w Wersalu – nie uzgadniając stanowisk – o przyszłości UE i współpracy gospodarczej z Rosją.

24 stycznia – Ministrowie obrony Francji i Wielkiej Brytanii porozumeli się w sprawie współfinansowania budowy trzech lotniskowców (1 dla Francji, 2 dla *Royal Navy*).

24, 26 stycznia – Specjalny sprawozdawca Rady Europy ds. tajnych więzień CIA Dick Marty przedstawił Zgromadzeniu Parlamentarnemu RE raport z dotychczasowych wyników śledztwa, niezawierający dowodów na istnienie takich więzień w żadnym kraju europejskim, ale uznający to za prawdopodobne. Dwa dni później specjalną komisję do zbadania tej sprawy utworzył Parlament Europejski.

9 lutego – Parlament Belgii ratyfikował traktat konstytucyjny.

9–10 lutego – Podczas pierwszej od objęcia urzędu wizyty w USA prezydent Lech Kaczyński rozmawiał w Waszyngtonie z prezydentem George'em W. Bushem o stosunkach dwustronnych, współpracy w NATO oraz bezpieczeństwie międzynarodowym, a następnie spotkał się w Chicago z Polonią.

20–21 lutego – W Wiedniu odbyła się pierwsza runda kierowanych przez specjalnego wysłannika ONZ Martiego Ahtisaariego rozmów przedstawicieli rządu Serbii i władz Kosowa na temat ostatecznego statusu prowincji.

28 lutego – 1 marca – Prezydent Rosji Władimir Putin podczas wizyt w Republice Czeskiej i na Węgrzech uznał w rozmowach z przywódcami tych państw moralną odpowiedzialność Rosji za interwencję ZSRR z 1956 r. i 1968 r.

8 marca – Przewodniczący Komisji Europejskiej José Manuel Barroso przedstawił wstępny projekt w sprawie polityki energetycznej UE.

8–9 marca – Prezydent Lech Kaczyński rozmawiał w Berlinie z kanclerz Angelą Merkel m.in. o gazociągu północnym i współpracy energetycznej w UE, polsko-niemieckich sporach historycznych oraz reformie Unii.

11 marca – W więzieniu w Hadze zmarł na zawał Slobodan Milošević, sądzony za zbrodnie wojenne były prezydent Jugosławii. Jego zwolennicy w Serbii oskarżyli trybunał międzynarodowy o otrucie podsądnego, lecz oskarżenia te odrzucono. W pogrzebie Miloševicia w mieście Požarevac (18 marca) uczestniczyło około 80 tys. ludzi.

22 marca – W wyemitowanym przez baskijską telewizję oświadczeniu przedstawiciele ETA ogłosili bezterminowe zawieszenie broni w konflikcie z rządem Hiszpanii.

23 marca – W Brukseli odbył się szczyt UE, na którym rozmawiano głównie o współpracy energetycznej, nie podejmując jednak polskiej propozycji zawarcia umowy skupiającej kraje NATO oraz UE i zobowiązującej do wzajemnej pomocy w wypadku niewystarczających dostaw surowców energetycznych.

28 marca – 10 kwietnia – We Francji odbył się, poprzedzony trwającymi od początku marca demonstracjami studenckimi, strajk generalny w proteście przeciw wprowadzeniu ustawy o pierwszej pracy (CPE), ograniczającej prawa pracownicze nowo zatrudnianych absolwentów uczelni wyższych. Najwięcej osób – około 700 tys. – demonstrowało w Paryżu. W reakcji prezydent kraju Jacques Chirac najpierw zapowiedział podpisanie ustawy, ale z zawieszeniem jej wykonywania (31 marca), a następnie zdecydował o jej uchyleniu (10 kwietnia).

9, 23 kwietnia – Wybory do parlamentu Węgier wygrała Węgierska Partia Socjalistyczna (MSZP – 186 na 386 mandatów) przed prawicową formacją Fidesz (164 mandaty). Szefem rządu koalicji MSZP i liberalnego Związku Młodych Demokratów (18) został dotychczasowy premier Ferenc Gyurcsány.

10 kwietnia – Zwycięzcą wyborów parlamentarnych we Włoszech została opozycyjna lewicowa koalicja kierowana przez byłego przewodniczącego Komisji Europejskiej Romano Prodiego (49,8% głosów, 348 na 630 miejsc w Izbie Deputowanych i 158 na 315 w Senacie) przed rządzącym prawicowym blokiem „Dom Wolności” premiera Silvio Berlusconi (49,7%, 281 i 156). Po powtórny przeliczeniu głosów na żądanie prawicy wyniki wyborów zatwierdził Sąd Najwyższy (19 kwietnia). Szefem rządu został Romano Prodi.

27–28 kwietnia – Na nieformalnym spotkaniu szefów dyplomacji państw NATO w Sofii rozmawiano m.in. o amerykańskiej propozycji „globalnych partnerstw” z pozaeuropejskimi krajami rozwiniętymi, zwiększeniu zaangażowania Sojuszu w Afganistanie oraz o możliwościach rozszerzenia NATO, m.in. o Ukrainę. Przy okazji rozmów przedstawiciele Bułgarii i USA podpisali umowę o udostępnieniu amerykańskim siłom zbrojnym poligonów i baz w Bułgarii (28 kwietnia).

9 maja – Parlament Estonii ratyfikował traktat konstytucyjny.

16 maja – Francuski parlament odrzucił wotum nieufności dla rządu Dominique’a de Villepina. Głosowanie odbyło się w związku z aferą firmy Clearstream, będącą próbą – rzekomo inicjowaną przez premiera – skompromitowania wicepremiera Nicolasa Sarkozy’ego.

21 maja – 15 czerwca – W referendum w Czarnogórze 55,4% głosujących (przy frekwencji wynoszącej 86,3%) opowiedziało się za niepodległością. Pozwoliło to przekroczyć wprowadzony pod naciskiem UE próg ważności referendum (55% głosów popierających niepodległość). Władze Serbii uznały wyniki referendum 23 maja. Parlament Czarnogóry oficjalnie ogłosił niepodległość 3 czerwca, Serbia uznała ją 15 czerwca.

22–31 maja, 4 lipca – Służby specjalne Litwy wszczęły śledztwo w sprawie korupcji w uczestniczącej w koalicji rządowej Partii Pracy. W reakcji urząd wicepremiera złożył lider tej partii Wiktor Uspaskich (29 maja), a następnie jego ugrupowanie wycofało się z koalicji, doprowadzając do upadku rządu Algirdasa Brazauskasa (31 maja). Kryzys polityczny zakończyło dopiero utworzenie mniejszościowego rządu socjaldemokraty Gedyminas Kirkilasa.

27–28 maja – Na nieformalnym spotkaniu Rady UE w Klosterneuburgu w Austrii wznowiono dyskusję o przyszłości traktatu konstytucyjnego.

30 maja – Europejski Trybunał Sprawiedliwości częściowo uznał zarzuty wobec podpisanej w 2004 r. przez UE i USA umowy o przekazywaniu danych osobowych pasażerów lotów transatlantyckich.

2–3 czerwca – W wyborach do parlamentu Czech (64,4% frekwencji) zwyciężyła prawicowa koalicja skupiona wokół Obywatelskiej Partii Demokratycznej (ODS – 35% głosów) przed sojuszem socjalistów i komunistów (32%). Oba bloki uzyskały po 100 mandatów. Po długotrwałym kryzysie premierem został szef ODS Mirek Topolánek (2 września) i zaczął kierować rządem mimo braku wotum zaufania.

7 czerwca – Prowadzący z ramienia Rady Europy śledztwo w sprawie tajnych więzień CIA w Europie Szwajcar Dick Marty przedstawił kolejny raport, w którym oskarżył 20 państw o udział w nielegalnych transferach więźniów, a Polskę i Rumunię dodatkowo o ich przetrzymywanie.

8 czerwca – Na spotkaniu ministrów obrony NATO w Brukseli potwierdzono zobowiązanie sojuszników do zwiększenia budżetów obronnych do poziomu 2% PKB oraz zapowiedziano rozszerzenie obszaru działania sił ISAF w Afganistanie i wzrost zdolności ekspedycyjnych NATO.

12 czerwca – W Luksemburgu prezydent Albanii Sali Berisha oraz reprezentujący UE Olli Rehn (komisarz ds. rozszerzenia) i Ursula Plassnik (szefowa dyplomacji przewodzącej Unii Austrii) podpisali układ o stowarzyszeniu i stabilizacji.

15–16 czerwca – Na szczycie UE w Brukseli dyskutowano o przyszłości traktatu konstytucyjnego (przedłużając tzw. okres refleksji nad traktatem), rozszerzeniu Unii, nielegalnej migracji oraz współpracy w dziedzinie energetyki.

17 czerwca – W wyborach do parlamentu Słowacji (przy frekwencji wynoszącej 54,7%) zwyciężyła populistyczna partia „Smer” (29% głosów, 50 na 150 mandatów) przed rządzącą Słowacką Unią Chrześcijańsko-Demokratyczną (18,4%, 31). Szefem koalicyjnego rządu, w którego skład weszli m.in. nacjonałści i formacja byłego premiera Vladimira Mečiara HZDS, został lider partii „Smer” Robert Fico.

25 czerwca – W zamachu Sokołów Wolności Kurdystanu w Manavgat w Turcji zginęło 3 obywateli i Turek, a 25 osób zostało rannych.

28 czerwca – Czarnogóra została 192. członkiem ONZ.

29 czerwca – Premier Hiszpanii José Luis Zapatero ogłosił w parlamencie hiszpańskim rozpoczęcie bezpośrednich rozmów z ETA.

1 lipca – Kierownictwo UE przejęła Finlandia.

1 lipca – Europejska Agencja Obrony przyjęła Kodeks postępowania (*Code of Conduct*) otwierający narodowe rynki zamówień zbrojeniowych, których wartość przekracza 1 mln euro, dla firm z 24 państw uczestniczących w EPBiO (ESDP).

2 lipca – Polski prezydent Lech Kaczyński odwołał udział w zaplanowanym na 3 lipca spotkaniu przywódców państw Trójkąta Weimarskiego w Weimarze. Jako oficjalny powód rezygnacji

wskazano chorobę prezydenta, ale według polskich i zagranicznych mediów było nim wzburzenie polskiego przywódcy satyrycznym artykułem w niemieckiej prasie. Decyzję prezydenta skrytykowało we wspólnym liście 8 byłych ministrów spraw zagranicznych Polski.

3 lipca – Przywódcy cypryjskich Greków – Tassos Papadopoulos i Turków – Mehmet Ali Talat wznowili zawieszono od 2004 r. rozmowy o zjednoczeniu wyspy.

5 lipca – Zwycięzcą macedońskich wyborów parlamentarnych została, przy frekwencji wynoszącej 56%, opozycyjna konserwatywna Wewnętrzna Macedońska Organizacja Rewolucyjna – Demokratyczna Partia Jedności Narodowej (VMRO-DPMNE) – 32,5% głosów, 45 na 120 miejsc. Premierem został jej lider Nikola Gruevski.

19 lipca – Komisja Europejska zaproponowała utworzenie wspólnych oddziałów służb granicznych do interwencji w wypadku masowej imigracji do jednego z państw UE.

24 lipca – W Wiedniu odbyło się pierwsze spotkanie przywódców Kosowa i Serbii w ramach negocjacji na temat przyszłości prowincji. Strona kosowska zażądała pełnej niepodległości, co Serbowie wykluczyli.

25 lipca – W Wieliczce ministrowie obrony państw Trójkąta Weimarskiego (Polski, Niemiec, Francji) zapowiedzieli zacieśnienie współpracy wojskowej i zadeklarowali utworzenie do 2013 roku „weimarskiej” grupy bojowej w ramach sił UE.

10 sierpnia – Brytyjskie służby bezpieczeństwa aresztowały w Londynie i Birmingham 24 osoby, głównie Brytyjczyków pakistańskiego pochodzenia, podejrzewane o przygotowywanie symultanicznych ataków z użyciem płynnych ładunków wybuchowych na samoloty startujące z portu Heathrow. Ruch z lotniska wstrzymano, a wiele państw świata (w tym kraje UE i USA) wprowadziło restrykcyjne kontrole bagażu podręcznego podróżnych. Stan podwyższonej gotowości, zwłaszcza na lotach transatlantyckich, utrzymano przez kilka kolejnych tygodni.

20 sierpnia – Niemiecka policja aresztowała Libańczyka, jednego ze sprawców nieudanego zamachu bombowego na pociągi w Dortmundzie i Koblencji 31 lipca (ładunki nie wybuchły z powodu wadliwego zapalnika). Dwoch innych podejrzanych ujęto w kolejnych dniach w Niemczech i Libii.

30 sierpnia – Sąd w Wilnie wydał nakaz aresztowania Wiktora Uspaskicha, ukrywającego się od maja 2006 r. w Rosji byłego lidera Partii Pracy, oskarżanego o malwersacje finansowe.

1–2 września – Na spotkaniu w Lappeenranta w Finlandii szefowie dyplomacji państw UE zdecydowali o kontynuacji rozmów z rządem Iranu na temat jego programu nuklearnego mimo upływu terminu wyznaczonego przez ONZ na jego wstrzymanie oraz o wznowieniu dialogu z tworzonymi przez Hamas władzami Autonomii Palestyńskiej. Zlecono także Komisji Europejskiej prace nad nowym Porozumieniem o Partnerstwie i Współpracy z Rosją.

7 września – Premier Wielkiej Brytanii Tony Blair zapowiedział odejście w ciągu roku ze stanowiska.

10 września – W wyborach parlamentarnych w Czarnogórze, przy frekwencji wynoszącej 71,4%, zwyciężyła koalicja skupiona wokół Demokratycznej Partii Socjalistów prezydenta Milo Đukanovicia (41 na 81 mandatów).

13–14 września – Podczas wizyty w USA premier Jarosław Kaczyński spotkał się w Waszyngtonie z prezydentem George'em W. Bushem oraz odbył rozmowy z wiceprezydentem Dickiem Cheneyem i sekretarz stanu Condoleezą Rice, nie poruszając jednak kwestii budowy w Polsce elementów amerykańskiego systemu obrony przeciwrakietowej. Drugiego dnia wizyty spotkał się w Chicago z Polonią. Towarzyszący premierowi minister obrony Radosław Sikorski zadeklarował udział 1000-osobowego kontyngentu polskiego w siłach NATO (ISAF) w Afganistanie.

17 września – Wybory do parlamentu Szwecji wygrała prawicowa koalicja skupiona wokół Umiarkowanej Partii Koalicyjnej (48,1%) przed rządzącym blokiem lewicowym premiera Görana Perssona (46,2%). Frekwencja wyniosła 82%. Szefem rządu został Fredrik Reinfeldt (UPK).

17 września, 6 października – Po publikacji w mediach treści wystąpienia premiera Ferenc Gyurcsányego na konwencji Partii Socjaldemokratycznej, w którym przyznał się on do okłamywania społeczeństwa przed wyborami parlamentarnymi, w Budapeszcie doszło do masowych protestów ulicznych. W ciągu trzydniowych zamieszek żądający dymisji rządu demonstranci wdarli się m.in. do budynku telewizji i otoczyli parlament. Późniejsze protesty były pokojowe. Demonstrantów poparł prezydent Węgier Lászlo Sólyom. Premier wyraził skruchę, lecz odmówił podania się do dymisji (27 września), a 6 października uzyskał od parlamentu wotum zaufania.

23 września – Parlament Estonii wybrał, stosunkiem głosów 174 do 162, dyplomatę Toomasa Hendrika Ilvesa na prezydenta kraju.

26 września – W Strasburgu przewodniczący Komisji Europejskiej José Barroso oświadczył, iż Rumunia i Bułgaria są gotowe do członkostwa w UE.

27 września – Międzynarodowy Trybunał ds. Zbrodni w byłej Jugosławii skazał na 27 lat więzienia Momčilo Krajišnika, byłego przewodniczącego parlamentu Republiki Serbskiej w Bośni i Hercegowinie, uznając go za winnego prześladowań i eksterminacji Bośniaków podczas wojny w latach 1992–1995.

1 października – W wyborach do parlamentu Austrii zwyciężyła, przy frekwencji 78,5%, Austriacka Partia Socjaldemokratyczna (SPÖ – 35,4% głosów) przed rządzącą Austriacką Partią Ludową (ÖVP – 34,4%). Szefem rządu został Alfred Gusenbauer (SPÖ).

1 października – W wyborach w Bośni i Hercegowinie do Prezydium BiH zwyciężyli Bośniak Haris Silajdžić (62,8% głosów), Serb Nebojša Radmanović (53,3%) i Chorwat Zeljko Komšić (39,6%). Równoczesne wybory do parlamentu centralnego (42 miejsca) wygrały Związek Niezależnych Socjaldemokratów w Republice Serbskiej (7 mandatów) i Akcja Demokratyczna (8) w Federacji Chorwacko-Muzułmańskiej.

7 października – Wybory do parlamentu Łotwy wygrała rządząca koalicja skupiona wokół Partii Ludowej (łącznie 51 na 100 mandatów). Premierem pozostał Aigars Kalvītis.

10–11 października – W Dreźnie prezydent Rosji Władimir Putin przedstawił kanclerz Niemiec Angeli Merkel ofertę pogłębienia strategicznego partnerstwa przez rozwój współpracy w zakresie energetyki i zwiększenie dostaw gazu ziemnego do Niemiec.

20 października – Na nieformalnym szczycie UE w Lahti, z udziałem prezydenta Rosji Władimira Putina, dyskutowano o współpracy w zakresie energetyki, zwalczania nielegalnej imigracji i rozwoju innowacyjności.

23–24 października – W Budapeszcie, przy okazji obchodów 50-lecia radzieckiej interwencji na Węgrzech (1956), doszło do antyrządowych demonstracji i starć z policją.

29 października – W drugiej turze wyborów prezydenckich w Bułgarii (wyniki pierwszej, ze względu na zbyt niską frekwencję – 35%, nie były rozstrzygające) zwyciężył dotychczasowy przywódca kraju Georgi Pyrwanow (75,9% głosów), pokonując nacjonalistę Wolena Siderowa (24,1%). Frekwencja wyniosła 41,2%.

28–29 października – W referendum konstytucyjnym w Serbii 54,9% głosujących (przy 53,6% frekwencji) poparło nową ustawę zasadniczą, uznającą Kosowo za integralną część kraju.

30 października – Szefowie rządów Polski – Jarosław Kaczyński i Niemiec – Angela Merkel rozmawiali w Berlinie o współpracy w dziedzinie energetyki oraz problemach w stosunkach dwustronnych, nie osiągając porozumienia w sprawie roszczeń niemieckich wypędzonych.

10 listopada – Mediator ONZ ds. Kosowa Martti Ahtisaari zapowiedział wstrzymanie do wyborów parlamentarnych w Serbii (styczeń 2007) prezentacji proponowanej regulacji statusu prowincji.

13 listopada – W Brukseli podpisano umowę o utworzeniu do połowy 2010 r. przez Polskę, Niemcy, Litwę, Łotwę i Słowację grupy bojowej. W 1500-osobowej formacji będzie uczestniczyć 700 Polaków.

13 listopada – Na spotkaniu Rady UE w Brukseli szef polskiej dyplomacji Anna Fotyga zapowiedziała weto decyzji o mandacie negocjacyjnym Komisji Europejskiej w rozmowach nad nowym Porozumieniem o Partnerstwie i Współpracy Unii z Rosją. Zmianę decyzji uzależniła od zniesienia wprowadzonego w 2005 r. rosyjskiego embarga na import mięsa z Polski oraz podpisania przez Rosję Karty Energetycznej.

23 listopada – W przedterminowych wyborach parlamentarnych w Holandii, przy 80,4% frekwencji, zwyciężył Apel Chrześcijańsko-Demokratyczny premiera Jana Petera Balkenende (CDA – 41 na 150 miejsc) przed Partią Pracy (31).

24–25 listopada – W Helsinkach odbył się szczyt UE–Rosja. W wyniku polskiego weta nie rozpoczęto planowanych negocjacji w sprawie nowego Porozumienia o Partnerstwie i Współpracy.

26 listopada – W Wilnie aresztowano agenta białoruskiego wywiadu Siergieja Monczina, oskarżanego o działanie na szkodę Polski.

27 listopada – 1 grudnia – Papież Benedykt XVI odbył pielgrzymkę do Turcji, podczas której poparł tureckie starania o członkostwo w UE i zaapelował o poszanowanie praw mniejszości religijnych w tym kraju. Wizytę poprzedził 25-tysięczny protest islamskich radykałów w Stambule (26 listopada).

28–29 listopada – W Rydze odbył się szczyt NATO. Na spotkaniu zapowiedziano wzmocnienie sił ISAF w Afganistanie dodatkowymi jednostkami oraz zdecydowano o zniesieniu części *caveats* – ograniczeń operacyjnych już rozmieszczonych kontyngentów, lecz nie ustalono jednoznacznie celów operacji. Na szczycie ogłoszono też pełną operacyjność Sił Odpowiedzi NATO, upubliczniono Kompleksowe Wskazania Polityczne, zaproszono do Partnerstwa dla Pokoju Serbię, Czarnogórę oraz Bośnię i Hercegowinę, zapowiedziano decyzję o rozszerzeniu Sojuszu na 2008 r. oraz uznano bezpieczeństwo energetyczne za przedmiot uwagi NATO. Nie porozumiano się natomiast w sprawie amerykańskiej inicjatywy globalnych partnerstw z pozaeuropejskimi krajami demokratycznymi (m.in. Australią, Nową Zelandią i Japonią).

5 grudnia – Na szczycie Trójkąta Weimarskiego w Mettlach prezydenci Polski – Lech Kaczyński i Francji – Jacques Chirac oraz kanclerz Niemiec Angela Merkel rozmawiali o współpracy wojskowej, zwłaszcza w misjach międzynarodowych, potwierdzając wolę utworzenia do 2013 r. trójnarodowej grupy bojowej. Na spotkaniu omówiono też plany zbliżającej się niemieckiej prezydencji w UE, a przywódcy Niemiec i Francji poparli zniesienie rosyjskiego embarga na eksport mięsa z Polski.

5 grudnia – Finlandia jako 16. kraj UE ratyfikowała traktat konstytucyjny, a ministrowie spraw wewnętrznych i sprawiedliwości UE uzgodnili w Brukseli włączenie od 1 stycznia 2008 r. 10 nowych członków Unii do strefy Schengen.

11, 14–15 grudnia – Ze względu na brak zgody Turcji na uznanie Cypru oraz otwarcie portów i lotnisk tureckich dla cypryjskich statków i samolotów Rada UE zdecydowała, zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami komisarza ds. rozszerzenia Olli Rehma (29 listopada) i po odrzuceniu – jako niewystarczających – tureckich ofert kompromisu (8 grudnia), o zawieszeniu rozmów akcesyjnych z Turcją w ramach kluczowych ośmiu (z 35) obszarów negocjacyjnych. Decyzję

Rady potwierdzono na szczycie UE w Brukseli, na którym debatowano głównie o rozszerzeniu oraz polityce imigracyjnej Unii.

15 grudnia – Reprezentujące niemieckich przesiedleńców z lat powojennych Powiernictwo Pruskie złożyło do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka 22 pozwy o odszkodowanie od rządu polskiego. W reakcji premier Jarosław Kaczyński zażądał od władz Niemiec wprowadzenia regulacji uniemożliwiających składanie takich skarg. Rząd niemiecki uznał żądanie za bezzasadne, choć odciął się od działań Powiernictwa.

27 grudnia – Przedstawiciele członków NATO w Brukseli nieformalnie uzgodnili przedłużenie kadencji sekretarza generalnego Sojuszu Jaapa de Hoopa Scheffera do końca 2009 r.

30 grudnia – ETA przeprowadziła na madryckim lotnisku pierwszy od ogłoszenia zawieszenia broni zamach bombowy. Zginęły dwie, a rannych było 26 osób. W reakcji rząd Hiszpanii zawiesił rozmowy z ETA.

WSPÓLNOTA NIEPODLEGŁYCH PAŃSTW

1 stycznia – Na Ukrainie weszła w życie ustawa zwiększająca uprawnienia rządu i parlamentu kosztem prezydenta. Prezydent Wiktor Juszczenko w wystąpieniu telewizyjnym skrytykował reformę, uznając ją za naruszającą równowagę w ramach trójpodziału władz.

1–4, 10 stycznia – W związku z nierozwiązanymi sporami cenowymi rosyjski koncern Gazprom wstrzymał dostawy gazu na Ukrainę. Kryzys zakończyło zawarcie rosyjsko-ukraińskiego porozumienia, przewidującego m.in. zakup przez Ukrainę od pośrednika – zarejestrowanej w Szwajcarii firmy RosUkrEnerg – gazu z Rosji mieszanego z tańszym gazem z Turkmenistanu (4 stycznia). Podczas debaty na temat umowy w parlamencie ukraińskim posłowie opozycji i z partii byłej premier Julii Tymoszenko uchwalili wotum nieufności dla rządu Jurija Jechanurowa, który jednak, ze względu na brak możliwości sformowania większościowej koalicji, pełnił swe funkcje do zaplanowanych na marzec wyborów parlamentarnych.

18 stycznia – W Moskwie prezydenci Armenii – Robert Koczarian i Rosji – Władimir Putin rozmawiali o dostawach rosyjskiego gazu do Armenii, uzgadniając odroczenie ewentualnych podwyżek.

22 stycznia – Dwie eksplozje w Osetii Północnej zniszczyły główną i rezerwową nitkę gazociągu do transportu gazu z Rosji do Gruzji i Armenii, a trzecia, w pobliżu Karaczajewska w Rosji, uszkodziła linię energetyczną przesyłającą do Gruzji prąd. Władze rosyjskie uznały zamachy za ataki terrorystów, ale prezydent Gruzji Michaił Saakaszwili odpowiedzialnością za incydent obciążył władze Rosji. Tymczasowo Gruzja zwiększyła import gazu przez Azerbejdżan, a dostawy uszkodzonym gazociągiem wznowiono po tygodniu.

3 lutego – Gruziński prezydent Michaił Saakaszwili popisał dekret o wycofaniu się Gruzji z prac Rady Ministrów Obrony WNP.

11 lutego – W Rambouillet, z inicjatywy prezydenta Francji i pod auspicjami OBWE, odbyły się rozmowy prezydentów Armenii – Roberta Koczariana i Azerbejdżanu – İlhama Alijewa o przyszłości Górskiego Karabachu.

13 lutego – W pobliżu Ałmaty znaleziono zwłoki kazachskiego opozycjonisty Ałtynbeka Sarsenbajewa. W związku z zabójstwem aresztowano pięciu funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa, a następnie szefa kancelarii Senatu Jerżana Utembajewa (ostatecznie skazanego 31 sierpnia przez sąd w Astanie na 20 lat więzienia za zlecenie mordu). Podczas pogrzebu Sarsenbajewa (15 lutego) oraz w dniu aresztowania Utembajewa (26 lutego) w Ałmaty demonstrowali przeciw-

nicy prezydenta Nursułtana Nazarbajewa, uznawanego przez opozycję za zleceniodawcę zabójstwa Sarsenbajewa.

26 lutego – Rosyjska Duma przyjęła ustawę o zwalczaniu terroryzmu, zwiększającą kompetencje sił bezpieczeństwa i dopuszczającą m.in. ataki na terrorystów poza granicami Rosji oraz niszczenie porwanych statków i samolotów cywilnych. Zgłoszone przez prezydenta kraju poprawki do ustawy przyjęto 7 lipca.

10 marca – Rosja i Algieria uzgodniły konwersję 4,7 mld USD algierskiego długu na kontrakty zbrojeniowe dla rosyjskich firm o wartości 7,5 mld USD.

19 marca – W pierwszej turze wyborów prezydenckich na Białorusi zwyciężył dotychczasowy przywódca Aleksandr Łukaszenka, uzyskując według oficjalnych danych 83% głosów przy sięgającej 91% frekwencji. Wybory poprzedziły represje wobec opozycji, a samo głosowanie obserwatorzy OBWE, w przeciwieństwie do wysłanników WNP, ocenili jako niedemokratyczne. Opozycyjni kandydaci Aleksandr Milinkiewicz (oficjalnie 6% głosów) i Aleksandr Kazulin (2,2%) uznali wybory za sfałszowane i już w dniu głosowania zorganizowali 20-tysięczną demonstrację w Mińsku. Trwające do 25 marca protesty w stolicy zakończyły likwidacja przez białoruską milicję obozowiska opozycji na placu Październikowym i aresztowania wielu demonstrantów (w tym byłego ambasadora Polski na Białorusi Mariusza Maszkiewicza). Próba organizacji dzień później kolejnej demonstracji doprowadziła do starć z policją i aresztowania m.in. Kazulina. Opozycja organizowała protesty także w kwietniu (największe odbyły się 27 kwietnia, w 20. rocznicę awarii elektrowni atomowej w Czarnobylu).

26 marca – W wyborach do parlamentu Ukrainy zwyciężyła prorosyjska i popularna zwłaszcza na wschodzie kraju Partia Regionów byłego premiera i kandydata na prezydenta Wiktora Janukowycza (32,1% głosów, 186 na 450 mandatów). Zapowiadające przed głosowaniem utworzenie koalicji główne partie „pomarańczowej rewolucji” – Blok Julii Tymoszenko (BJuT) i „Nasza Ukraina” prezydenta Wiktora Juszczenki – zdobyły odpowiednio 22,3% i 13,9% głosów (129 i 81 mandatów). Frekwencja wyniosła 67%.

27 marca – Rosja wprowadziła zakaz importu niektórych produktów żywnościowych, w tym wina, z Mołdowy i Gruzji.

31 marca, 15 maja – W Soczi delegacje Rosji i Gruzji uzgodniły zasady implementacji porozumień z 2005 r. o wycofaniu wojsk rosyjskich stacjonujących w Gruzji, przewidujące likwidację bazy w Achalkałaki do końca 2007 r., a w Batumi do 2008 r. Ewakuację wojsk z Achalkałaki rozpoczęto 15 maja.

10 kwietnia, 18 maja – Rada UE zakazała wydawania wiz do krajów Unii dla prezydenta Białorusi Aleksandra Łukaszenki oraz 30 innych wysokich urzędników, uzupełniony następnie zamrożeniem w państwach Unii aktywów finansowych tych osób.

26 kwietnia – W Tomsku prezydent Rosji Władimir Putin i kanclerz Niemiec Angela Merkel rozmawiali o współpracy dwustronnej, głównie w dziedzinie energetyki. Przy okazji szczytu podpisano kilka umów gospodarczych, w tym m.in. między rosyjskim Gazpromem a niemieckim koncernem BASF o wspólnej eksploatacji syberyjskich złóż gazu ziemnego.

4 maja – Przemawiając w Wilnie, w obecności przywódców państw Europy Środkowo-Wschodniej (m.in. współgospodarzących konferencji prezydentów Polski i Litwy) oraz reprezentującego UE Javiera Solany, wiceprezydent USA Dick Cheney oskarżył władze Rosji o łamanie praw człowieka oraz o stosowanie energetycznego szantażu wobec sąsiadów i ingerencję w ich sprawy wewnętrzne. Rosyjskie władze uznały wypowiedź Cheney'a za bezpodstawną.

22–23 maja – W Kijowie odbył się szczyt GUAM, na którym zdecydowano o dalszej instytucjonalizacji współpracy (m.in. zmieniono nazwę struktury na: Organizacja na rzecz Demokracji

i Rozwoju Gospodarczego – ODED GUAM) i zapowiedziano utworzenie strefy wolnego handlu. W obradach gościnnie uczestniczyli prezydenci Polski i Litwy.

25 maja – Na szczycie UE–Rosja w Soczi dyskutowano głównie o współpracy w dziedzinie energetyki, nie osiągając porozumienia.

26 maja – Sąd we Władykaukazie skazał Nurpaszę Kułajewa, jedyne ujętego uczestnika ataku na szkołę w Biesłanie w 2004 r., na dożywocie.

27 maja – 11 czerwca – W Feodozji na Krymie, w reakcji na przygotowania do ukraińsko-amerykańskich ćwiczeń wojskowych, doszło do masowych demonstracji przeciwników zbliżenia Ukrainy z NATO. W wyniku protestów, o których inspirację prezydent Ukrainy Wiktor Juszczenko i jego partia „Nasza Ukraina” oskarżyli Rosję (w demonstracjach uczestniczyli m.in. rosyjscy deputowani), ćwiczenia odwołano.

4–5 czerwca – W Bukareszcie w polskiej ambasadzie oraz przy okazji pierwszego szczytu Forum Morza Czarnego prezydenci Armenii – Robert Koczarian i Azerbejdżanu – Ilham Alijew – bez rezultatów rozmawiali o przyszłości Górskiego Karabachu.

13 czerwca – W Petersburgu prezydenci Rosji – Władimir Putin i Gruzji – Michaił Saakaszwili rozmawiali – bez rezultatu – m.in. o zakazie importu gruzińskiej żywności do Rosji oraz sytuacji w Abchazji i Osetii Południowej.

15–16 czerwca – W Szanghaju odbył się szczyt Szanghajskiej Organizacji Współpracy, na którym gość spotkania, prezydent Iranu Mahmud Ahmadineżad, zapewnił o pokojowym charakterze irańskiego programu nuklearnego.

17 czerwca – W starciu z siłami bezpieczeństwa lojalnego wobec Rosji rządu czeceńskiego w Argunie zginął Abdul-Chalim Sadułajew, nieuznawany przez Rosję prezydent Czeczenii. Jego obowiązki objął dotychczasowy zastępca Doku Umarow.

22 czerwca – Partie „pomarańczowej rewolucji” – „Nasza Ukraina”, Blok Julii Tymoszenko (BJuT) i Socjalistyczna Partia Ukrainy – uzgodniły umowę koalicyjną, oddającą tekę premiera Julii Tymoszenko. Z powodu blokowania prac parlamentu przez deputowanych Partii Regionów koalicji nie udało się jednak utworzyć rządu.

23 czerwca – Na szczycie Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym oraz Eurazjatyckiej Wspólnoty Gospodarczej w Mińsku bez rezultatów dyskutowano o pogłębieniu integracji w ramach obu struktur.

10 lipca – W wyniku akcji rosyjskich służb specjalnych w wiosce Jekażewo koło Nazrania w Inguszetii zginął Szamil Basajew, wiceprezydent podziemnych władz Czeczenii, odpowiedzialny za wiele ataków terrorystycznych na terenie Rosji.

14 lipca – Po kilku miesiącach rozmów władze Kirgistanu i USA porozumiały się w sprawie dalszego stacjonowania sił amerykańskich w bazie lotniczej w Manas koło Biszkeku, ustalając roczny koszt jej wynajmu na 150 mln USD.

21 lipca – W Moskwie odbył się roboczy szczyt WNP, poświęcony przyszłości organizacji, w którym uczestniczyło jedynie 8 z 12 przywódców państw członkowskich (zabrakło prezydentów Ukrainy, Gruzji, Armenii i Turkmenistanu).

25–27 lipca – Armia gruzińska przeprowadziła w Wąwozie Kodorskim w Abchazji udaną operację przeciw miejscowym uzbrojonym grupom, wspieranym według władz Gruzji przez Rosję, a nieuznającym zwierzchności ani władz w Tbilisi, ani separatystycznego rządu Abchazji.

28 lipca – Federalna Służba Bezpieczeństwa Rosji przedstawiła listę 17 organizacji uznanych za terrorystyczne, uwzględniającą głównie ugrupowania działające na Kaukazie, a pomijającą m.in. Hamas i Hizb’ullah.

2–4 sierpnia – Przywódcy wszystkich partii parlamentu Ukrainy podpisali przedłożony przez prezydenta Wiktora Juszczenkę Uniwersał Jedności Narodowej, przewidujący m.in. utrzymanie prozachodniego kierunku polityki zagranicznej oraz referendum w sprawie członkostwa w NATO. Umożliwiło to sformowanie nowego rządu z Wiktorem Janukowyczem, liderem Partii Regionów, na czele (4 sierpnia).

8 sierpnia – W Moskwie prezydenci Rosji – Władimir Putin i Mołdowy – Władimir Woronin uzgodnili wznowienie prac komisji dwustronnej, służącej m.in. rozwiązaniu problemu separatystycznej Republiki Naddniestrzańskiej.

15–16 sierpnia – Premier Ukrainy Wiktor Janukowycz w ramach swej pierwszej podróży zagranicznej wziął udział w poświęconym głównie współpracy energetycznej spotkaniu Eurazjatyckiej Wspólnoty Gospodarczej w Moskwie.

21 sierpnia – W zorganizowanym przez sympatyków skrajnej prawicy zamachu na targowisko w Moskwie zginęło 10 ludzi, a ponad 40 zostało rannych. Ofiarami byli głównie imigranci z Kaukazu i Azji Środkowej.

6 września – Służby bezpieczeństwa Gruzji zatrzymały pod zarzutem zdrady i przygotowywania zamachu stanu 29 osób, zwolenników przebywającego prawdopodobnie w Rosji byłego ministra bezpieczeństwa Igora Giorgadze.

13 września – Z powodu nieudanej prowokacji wobec jednego z liderów opozycji Omurbeka Tekebajewa (wykryta na lotnisku w Warszawie 6 września próba sfabrykowania dowodów jego udziału w handlu narkotykami) prezydent Kirgistanu Kurmanbek Bakijew przyjął dymisję kierownictwa służb bezpieczeństwa.

13 września – W Moskwie zamordowano, prawdopodobnie na zlecenie jednej z grup przestępczych, wicedyrektora Banku Centralnego Andrieja Kozłowa.

14, 21 września – Podczas wizyty w siedzibie NATO w Brukseli premier Ukrainy Wiktor Janukowycz ogłosił zawieszenie starań Ukrainy o członkostwo w Sojuszu. Tydzień później, na spotkaniu w siedzibie UE, zapowiedział dalsze starania o członkostwo w WTO, a w przyszłości UE.

17 września – W referendum w Republice Naddniestrzańskiej, przy wynoszącej 78,6% frekwencji, 97% głosujących opowiedziało się za odłączeniem od Mołdowy.

21 września – Na spotkaniu szefów dyplomacji NATO w Nowym Jorku sekretarz generalny Sojuszu Jaap de Hoop Scheffer zaoferował Gruzji podjęcie – na wzór stosunków Sojuszu z Ukrainą – zintensyfikowanego dialogu. Decyzję skrytykowała Rosja.

27 września – 7 października – Gruzińskie służby bezpieczeństwa aresztowały pod zarzutem szpiegostwa 4 rosyjskich oficerów, a policja otoczyła siedzibę sztabu wycofywanych z Gruzji wojsk rosyjskich w Tbilisi. Władze Rosji zażądały natychmiastowego zwolnienia zatrzymanych i odwołały do kraju swojego ambasadora w Tbilisi, do końca września ewakuując pozostałych dyplomatów. Minister obrony Rosji Siergiej Iwanow oskarżył kraje NATO o nielegalne dostawy broni do Gruzji i o inspirację działań władz w Tbilisi (29 września). Dwa dni później prezydent Władimir Putin uznał działania Gruzji za „akt terrorystyczny” i wstrzymał wycofywanie z tego kraju wojsk rosyjskich. Dzięki staraniom przewodniczącego OBWE Belga Karel de Guchta władze Gruzji przekazały za pośrednictwem OBWE zatrzymanych oficerów Rosji (2 października). Mimo to władze rosyjskie zawiesiły komunikację transportową i pocztową z Gruzją, wprowadziły liczne obostrzenia administracyjne wobec osób gruzińskiego pochodzenia i rozpoczęły deportację Gruzinów uznanych w Rosji za nielegalnych imigrantów (7 października). Reakcję Rosji za przesadną uznały USA i UE.

7 października – W Moskwie zamordowano Annę Politkowską, dziennikarkę śledzącą naruszenia praw człowieka w Czeczenii. Według milicji motywem zabójstwa była osobista zemsta oficera milicji aresztowanego w wyniku publikacji artykułów Politkowskiej.

10 października – W Dreźnie prezydent Rosji Władimir Putin i kanclerz Niemiec Angela Merkel rozmawiali o strategicznym partnerstwie obu krajów, w tym o znacznym zwiększeniu dostaw surowców energetycznych z Rosji do Niemiec i o integracji systemów ich przesyłu.

13 października – Rada Bezpieczeństwa ONZ przedłużyła mandat misji UNOMIG w Abchazji i wezwała rząd Gruzji do wycofania wojsk z leżącego w Abchazji Wąwozu Kodorskiego.

17–19 października – Z powodu sporów wokół polityki wobec NATO, UE i WTO z ukraińskiego rządu wycofała się prezydencka partia „Nasza Ukraina”. Urzędy zachowali jedynie jej przedstawiciele pełniący funkcje ministrów obrony, spraw wewnętrznych i spraw zagranicznych, mianowani bezpośrednio przez prezydenta.

24 października – Premierzy Ukrainy – Wiktor Janukowycz i Rosji – Michał Fradkow zawarli w Kijowie kontrakt na dostawy rosyjskiego gazu na Ukrainę na 2007 r.

27 października – Na szczycie UE–Ukraina w Helsinkach rozmawiano głównie o współpracy w sferze energetyki i ochrony granic oraz parafowano umowę o readmisji.

6 listopada – wybory prezydenckie w Tadżykistanie wygrał urzędujący prezydent Emomali Rachmanow (79,3% głosów przy 90% frekwencji).

9 listopada – Pod presją trwających od 2 listopada protestów w Biszkeku prezydent Kirgistanu Kurmanbek Bakijew podpisał nową konstytucję, ograniczającą uprawnienia głowy państwa.

12 listopada – W wyborach prezydenckich w formalnie należącej do Gruzji republice Osetii Południowej zwyciężył dotychczasowy przywódca Eduard Kokojty (98,1%), a w równoczesnym referendum niepodległościowym 99,9% mieszkańców (przy 95,1% frekwencji) poparło secesję. Wyników głosowań nie uznano nawet we wspierającej separatystów Rosji.

23 listopada – W szpitalu w Londynie zmarł Aleksander Litwinienko, były funkcjonariusz rosyjskiego wywiadu i krytyk obecnych władz Rosji. Przyczyną śmierci było według brytyjskiej policji otrucie substancją radioaktywną, prawdopodobnie przez agentów rosyjskich służb bezpieczeństwa.

28 listopada – Na szczycie WNP w Mińsku bez rezultatów dyskutowano o reformie organizacji oraz o współpracy gospodarczej. Przy okazji spotkania prezydenci Rosji i Mołdowy uzgodnili zniesienie zakazu importu żywności, w tym wina, do Rosji.

1 grudnia – Na wniosek premiera Wiktora Janukowycza Rada Najwyższa Ukrainy odwołała ministra spraw zagranicznych Borysa Tarasiuka i ministra spraw wewnętrznych Jurija Łucenkę, stronnikiem prezydenta Wiktora Juszczenki. Powodem decyzji premiera był spór z ministrem Tarasiukiem o sposób zmiany terminu wizyty szefa rządu w USA. Prezydent zakwestionował zgodność z prawem decyzji parlamentu, 4 grudnia mianował Łucenkę swoim doradcą, a dzień później wydał dekret nakazujący Tarasiukowi dalsze pełnienie funkcji szefa MSZ. Mimo to Tarasiukowi odmówiono udziału w posiedzeniach rządu (6 i 20 grudnia).

10 grudnia – Igor Smirnow (82,3% głosów) po raz czwarty wygrał wybory prezydenckie w separatystycznej Republice Naddniestrzańskiej, formalnie wchodzącej w skład Mołdowy.

19, 30 grudnia – Z powodu „wzrostu napięcia między władzą ustawodawczą a wykonawczą” przy wdrażaniu nowej konstytucji dymisję złożył kierowany przez Feliksa Kułowa rząd Kirgistanu. Parlament kirgiski przyjął następnie poprawki do ustawy zasadniczej, przywracające część uprawnień prezydenta.

13–15 grudnia – Rosja wprowadziła cła eksportowe na gaz sprzedawany Białorusi. Cena dostaw surowca była też dwa dni później głównym przedmiotem rozmów prezydentów obu krajów w Moskwie.

21, 26 grudnia – W wyniku zawału zmarł Saparmurad Nijazow, autokratyczny przywódca Turkmenistanu. Tymczasowo władzę w kraju przejął popierany przez armię wicepremier Kurbanguły Berdymuhamiedow, a nie – jak stanowiła konstytucja – przewodniczący parlamentu Owazgeldi Atajew. Parlament 26 grudnia dokonał zmian w ordynacji umożliwiających udział w wyborach urzędującemu przywódcy i ustalił 6 kandydatur na prezydenta, w tym Berdymuhamiedowa. Pomiął przy tym przedstawicieli pozaparlamentarnej opozycji, której jeden z liderów, Nurberdy Nurmamedow, 23 grudnia zginął.

22 grudnia – Rząd Gruzji zaakceptował dwukrotną podwyżkę – do 235 USD za m³ – cen gazu dostarczanego przez rosyjski koncern Gazprom.

31 grudnia – Pod groźbą zawieszenia dostaw rząd Białorusi zawarł z rosyjskim koncernem Gazprom umowę zwiększającą cenę dostarczanego gazu z 46 na 100 USD za m³ i zgodził się odstąpić Rosjanom 50% akcji spółki Bieltransgaz, obsługującej tranzyt gazu przez Białoruś.

BLISKI WSCHÓD I AFRYKA PÓLNOČNA

4 stycznia – Po wylewie krwi do mózgu w stan śpiączki zapadł premier Izraela Ariel Szaron. Kierownictwo rządu i partii Kadima przejął Ehud Olmert.

4, 5 stycznia – Ponad 36 osób zginęło, a około 40 było rannych w wyniku samobójczego zamachu podczas szyickiego pogrzebu w Mukadiji w Iraku. Dzień później w zamachach w Karbali i Ramadi zginęło co najmniej 120 osób, w tym 60 szyickich pielgrzymów. Rannych było ponad 200 osób.

10 stycznia – Władze Iranu ponownie uruchomiły zamknięte na wniosek Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (MAEA) obiekty nuklearne w Natanz. W reakcji wstrzymano rozmowy w sprawie irańskiego programu jądrowego między Iranem a tzw. unijną trójką (Wielka Brytania, Francja, Niemcy).

15, 29 stycznia – Zmarł emir Kuwejtu Dżabir al-Ahmad al-Dżabir al-Sabah. Tron objął jego kuzyn Saad al-Abdullah al-Salim al-Sabah, który po tygodniu abdykował ze względu na zły stan zdrowia na rzecz dotychczasowego premiera Sabaha al-Ahmada al-Dżabira al-Sabaha.

20 stycznia – W Iraku ogłoszono oficjalne wyniki wyborów parlamentarnych (przeprowadzonych 15 grudnia 2005 r.). Zwyciężył szyicki Zjednoczony Sojusz Iracki (128 na 275 miejsc) przed Sojuszem Kurdyjskim (53) i nowo powstałym Irackim Frontem Zgody (44). Ugrupowania kurdyjskie i szyickie nie uzyskały większości pozwalającej utworzyć koalicję rządową bez sunnitów.

24 stycznia – W dwóch zamachach bombowych w Ahwaz w Iranie, dokonanych na kilka godzin przed wizytą prezydenta kraju Mahmuda Ahmadineżada, zginęło 9 osób, a 46 było rannych.

25 stycznia – W pierwszych demokratycznych wyborach parlamentarnych w Autonomii Palestyńskiej zwyciężył Hamas (74 na 132 mandaty), nieuznający Izraela i uważany przez USA i UE za organizację terrorystyczną. Al-Fatah prezydenta Autonomii Mahmuda Abbasa zdobył 45 miejsc. Frekwencja wyniosła 74,6%. Rząd Izraela odmówił rozmów z Hamasem.

25 stycznia – 4 lutego – Władze rosyjskie zaproponowały utworzenie rosyjsko-irańskiej firmy do wzbogacania w Rosji uranu na potrzeby programu nuklearnego Iranu. Rząd irański uznał ofertę za interesującą, ale ostatecznie jej nie przyjął, dlatego Rada Gubernatorów MAEA zdecy-

dowała o przedstawieniu Radzie Bezpieczeństwa ONZ raportu w sprawie irańskiego programu nuklearnego (4 lutego).

1–2 lutego – W sześciu krajach zachodnioeuropejskich gazety przedrukowały opublikowane we wrześniu 2005 r. przez duńską „Jyllands Posten” karykatury Mahometa, będące od momentu ukazania się powodem ciągłych protestów w krajach muzułmańskich. Wywołało to kolejną falę protestów w świecie islamu, szczególnie gwałtownych w Pakistanie, Afganistanie, Iranie, Indonezji, Bangladeszu, Nigerii, Syrii i Turcji.

14 lutego – Władze Iranu potwierdziły wznowienie ograniczonego programu wzbogacania uranu w ośrodku w Natanz.

19–22 lutego – Ze względu na brak uznania przez Hamas Izraela rząd izraelski wstrzymał transfer należnych Autonomii opłat celnych. Dzień później kandydatem na premiera Autonomii Palestyńskiej został Isma’il Hanijja, a po kolejnych dwóch pomoc finansową dla Autonomii obiecał rząd Iranu.

22 lutego – Eksplozja bomby podłożonej przez bojówki irackich sunnitów zniszczyła meczet al-Askari w Samarze, święte miejsce szyizmu. Spowodowało to wstrzymanie prac nad stworzeniem rządu oraz eskalację walk szyicko-sunnickich w Iraku. Dzień po zamachu w starciach tych zginęło ponad 150 osób, a do końca miesiąca liczba ofiar wzrosła do około 400 (według władz) lub nawet 1200 (źródła niezależne).

3 marca – W Moskwie odbyły się rozmowy liderów Hamasu z prezydentem Rosji Władimirem Putinem. Rosyjskiemu przywódcy, inicjatorowi spotkania, nie udało się skłonić palestyńskich liderów do uznania Izraela i zgody na rozbrojenie bojówek Hamasu.

3–4, 7–8 marca – W Wiedniu przedstawiciele Iranu oraz Francji, Niemiec i Wielkiej Brytanii dyskutowali – nie osiągając porozumienia – o irańskim programie nuklearnym. Bez konkluzji zakończyło się również spotkanie w tej sprawie Rady Gubernatorów Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, co oznaczało automatyczne skierowanie problemu irańskiego programu pod obrady Rady Bezpieczeństwa ONZ.

12 marca – W serii zamachów i starć w Sadr City, szyickiej dzielnicy Bagdadu, zginęło co najmniej 50, a rannych zostało ponad 200 osób.

14 marca – Izraelskie siły specjalne uprowadziły z więzienia w Jerychu sześciu więźniów, w tym uczestników zamachu na ministra turystyki Izraela Rehavama Zee’wiego w 2001 r. Akcja była reakcją na zapowiedź ich szybkiego uwolnienia przez władze palestyńskie. Wywołała ona rozruchy w kilku miastach Autonomii Palestyńskiej. Pełniący obowiązki premiera Izraela Ehud Olmert zapowiedział postawienie uprowadzonych przed izraelskim sądem.

26 marca – W Kabulu zakończył się proces Abdula Rahmana, któremu za przejście na chrześcijaństwo groziła kara śmierci. Sąd uznał go za chorego psychicznie i zgodził się na jego wyjazd z kraju (30 marca Rahman uzyskał azyl we Włoszech).

28 marca – Wybory parlamentarne w Izraelu wygrała partia Kadima (22% głosów, 29 na 120 miejsc), kierowana przez Ehuda Olmerta, a założona przez premiera Ariela Szarona. Partia Pracy zdobyła 19 mandatów (15%), a partie Szas i Likud po 12 (odpowiednio 9,5% i 9% głosów). Szefem koalicyjnego rządu pozostał Ehud Olmert.

29 marca – Zaprzyśiężono utworzony przez Hamas rząd Autonomii Palestyńskiej, kierowany przez Isma’ila Hanijję.

29 marca – Rada Bezpieczeństwa ONZ zażądała od Iranu wstrzymania w ciągu 30 dni procesu wzbogacania uranu.

7 kwietnia – W wyniku zamachu na szyicki meczet Buratha w Bagdadzie zginęło 71, a rannych zostało 140 osób.

7, 10 kwietnia – USA i UE zawiesiły wypłatę dotacji dla Autonomii Palestyńskiej.

11 kwietnia – Znajdującego się od stycznia w śpiączce Ariela Szarona uznano za trwale niezdolnego do pełnienia funkcji premiera Izraela. Szefem rządu został Ehud Olmert, faktycznie sprawujący ten urząd od stycznia.

11, 13 kwietnia – Irański prezydent Mahmud Ahmadineżad poinformował w wystąpieniu telewizyjnym o pierwszej udanej próbie wzbogacenia uranu do poziomu 3,5% izotopu ²³⁵U. Wzbudziło to międzynarodową krytykę, na którą Ahmadineżad zareagował zapowiedzią kontynuacji programu złożoną w rozmowie z kierującym MAEA Muhammadem al-Barada’i w Teheranie.

17 kwietnia – W zamachu samobójczym Islamskiego Dżihadu w Tel Awiwie zginęło 9, a rannych było ponad 60 osób.

24–26 kwietnia – W wyniku trzech ataków bombowych w egipskim kurorcie Dahab zginęło 30, a rannych zostało ponad 115 osób. Sprawców nie ustalono. Dwa dni później doszło do dwóch nieudanych ataków samobójczych na konwoje międzynarodowych sił pokojowych (MFO) na Synaju.

8 maja – Prezydent Iranu Mahmud Ahmadineżad przekazał za pośrednictwem ambasady Szwajcarii w Teheranie list do prezydenta USA George’a W. Busha z propozycją rozwiązania kryzysu wokół irańskiego programu nuklearnego. W USA na ofertę zareagowano sceptycznie.

9 maja – Tzw. Kwartet Bliskowschodni (UE, USA, ONZ i Rosja) uzgodnił wznowienie pomocy humanitarnej dla Autonomii Palestyńskiej, przekazywanej jednak bezpośrednio ludności palestyńskiej, z pominięciem zdominowanego przez Hamas rządu.

15 maja – W Soczi prezydenci Rosji – Władimir Putin i Autonomii Palestyńskiej – Mahmud Abbas rozmawiali o poszerzeniu rosyjskiej pomocy humanitarnej dla Palestyńczyków.

17–22 maja – W intensywnych starciach talibów z siłami rządowymi i wojskami USA w prowincjach Helmand i Kandahar zginęło ponad 150 osób, w tym cywile.

20 maja – Rozpoczął prace rząd jedności narodowej Iraku, z udziałem ugrupowań szyickich, kurdyjskich i sunnickich, kierowany przez szyitę Nuriego al-Malikiego.

23 maja – W Waszyngtonie spotkali się prezydent USA George W. Bush i premier Izraela Ehud Olmert. Amerykański przywódca poparł izraelskie plany wycofania się z Zachodniego Brzegu Jordanu (oznaczające jednostronne wytyczenie granicy izraelsko-palestyńskiej) i zachęcał rząd Izraela do rozmów z prezydentem Autonomii Palestyńskiej Mahmudem Abbasem. Dyskusja dotyczyła też programu nuklearnego Iranu.

26 maja – Po 10 dniach walk siły Al-Fatach, popierającego prezydenta Autonomii Palestyńskiej, pokonały bojówki Hamasu w Gazie i przywróciły swą kontrolę nad miastem.

29 maja – W Kabulu w starciach z policją podczas masowego protestu przeciw obecności obcych wojsk w Afganistanie zginęło 16 osób, a 142 były ranne.

31 maja – 1 czerwca – Sekretarz stanu USA Condoleezza Rice zaoferowała udział USA w rozmowach unijnej „trójki” z rządem Iranu w sprawie programu nuklearnego w zamian za wstrzymanie przez Iran wzbogacania uranu. Byłyby to pierwsze bezpośrednie negocjacje amerykańsko-irańskie od 1979 r. Władze Iranu ofertę odrzuciły.

3 czerwca – W Bagdadzie zabito rosyjskiego dyplomatę, a uprowadzono kolejnych czterech, ostatecznie zamordowanych przez porywaczy (nagranie ich egzekucji 25 czerwca opublikowano w internecie).

6 czerwca – Reprezentujący tzw. grupę P5 + 1 (stali członkowie Rady Bezpieczeństwa ONZ i Niemcy) Wysoki Przedstawiciel UE do spraw WPZiB Javier Solana przedstawił w Teheranie nowe propozycje rozwiązania problemu programu jądrowego Iranu. Treści oferty nie ujawniono, ale prawdopodobnie dotyczyła ona budowy w Iranie reaktorów na lekką wodę, sprzedaży do Iranu sprzętu lotniczego i poparcia starań tego kraju o członkostwo w WTO. Główny irański negocjator Ali Laridżani uznał ofertę za „pozytywny krok”.

7 czerwca – W wyniku amerykańskiego nalotu w pobliżu Bakuby zginął, wraz z 9 innymi terrorystami, Abu Musab az-Zarkawi, Jordańczyk kierujący Al-Ka' idą w Iraku. Kierownictwo grupy przejął Abu Hamza al-Muhadzir (12 czerwca).

9–10 czerwca – W wyniku omyłkowego ostrzału izraelskiego plaży w Gazie zginęła 8-osobowa rodzina palestyńska (w tym 4 dzieci). W reakcji Hamas zerwał jednostronny rozejm i wznowił ataki raketowe na przygraniczne rejony Izraela.

19–21 czerwca – Na szczycie Organizacji Konferencji Islamskiej w Baku wezwano do wznowienia dialogu w sprawie programu nuklearnego Iranu, utworzenia na Bliskim Wschodzie strefy bezatomowej i przystąpienia Izraela do NPT.

20 czerwca – Władze Japonii zapowiedziały wycofanie z Iraku 300-osobowego kontyngentu.

22 czerwca – Podczas zorganizowanych przez króla Jordanii Abd Allaha II w Petrze nieformalnych rozmów premiera Izraela Ehuda Olmerta i prezydenta Autonomii Palestyńskiej Mahmuda Abbasa zapowiedziano „w najbliższych tygodniach” oficjalny szczyt izraelsko-palestyński.

25 czerwca – 25 lipca – W pobliżu Kerem Szalom przy granicy Strefy Gazy z Izraelem oddział palestyński zaatakował patrol izraelski i zabił dwóch, a uprowadził jednego żołnierza. Rząd Izraela zażądał wydania porwanego kaprala Gilada Szalita, grożąc interwencją zbrojną. Operację wojskową w Strefie Gazy Izrael rozpoczął 28 czerwca nalotami na elektrownię i główne mosty. Do Strefy wkroczyła też armia izraelska. Dzień później służby izraelskie aresztowały na Zachodnim Brzegu Jordanu i w Jerozolimie 64 członków Hamasu, w tym 9 członków rządu Autonomii oraz 38 parlamentarzystów. W odpowiedzi Komitety Oporu Ludowego, jedna z grup przyznających się do ataku z 25 czerwca, zażądały wycofania do 4 lipca izraelskich wojsk i zwolnienia z więzień w Izraelu 1500 Palestyńczyków, grożąc egzekucją Szalita (1 lipca). Rząd Izraela odrzucił te żądania (mimo to Szalita nie stracono), a 5 lipca, po ostrzelaniu przez Palestyńczyków raketami miasta Aszkelon, wojska izraelskie zajęły północną część Strefy Gazy. Główna faza operacji wojsk Izraela w Strefie trwała do 25 lipca, kiedy bojówki palestyńskie zaprzestały ostrzału raketowego Izraela i zapowiedziały uwolnienie Szalita. W jej toku zginęło co najmniej 120 Palestyńczyków i jeden Izraelczyk.

29 czerwca – W Kuwejcie odbyły się pierwsze w historii wybory parlamentarne, w których bierne i czynne prawo wyborcze miały kobiety (57% uprawnionych do głosowania).

1, 9 lipca – W zamachu w szyickim Sadr City w Bagdadzie zginęły 62 osoby, a rannych było 120. W odwecie szyickie bojówki zamordowały na ulicach Bagdadu 42 sunnitów, kierowców i pasażerów przypadkowo zatrzymanych samochodów.

12–20 lipca – Bojówki Hizb'ullahu zaatakowały w północnym Izraelu izraelski patrol wojskowy, zabijając 8, a uprowadzając 2 żołnierzy. Dzień później lotnictwo izraelskie rozpoczęło naloty na Liban, już pierwszej doby zabijając 52 cywilów. Izrael wprowadził też morską blokadę Libanu. W odpowiedzi Hizb'ullah rozpoczął raketowy ostrzał północnego Izraela, w tym Hajfy (15 lipca). Opinia międzynarodowa skrytykowała postępowanie zarówno Izraela (dla którego zrozumienie wyraziły jedynie władze USA i Niemiec), jak i Hizb'ullahu (m.in. 16 lipca na nadzwyczajnym szczycie Ligi Państw Arabskich w Kairze zrobiły to delegacje Egiptu, Jordanii, Autonomii Palestyńskiej i sunnickich państw Zatoki Perskiej). Lotnictwo izraelskie 20 lipca do-

konało nieudanego zamachu na przywódcę Hizb'ullahu Hassana Nasrallaha, a tego samego dnia szef izraelskiego sztabu Dan Haluc stwierdził, iż „wojna potrwa czas nieokreślony”.

17, 18, 23 lipca – Starcia uliczne w Mahmudiji pochłonęły ponad 50 ofiar (rannych było około 90). Dzień później w wyniku samobójczego zamachu w Kufie zginęło 59 osób. W kolejnych zamachach bombowych w Bagdadzie i Kirkuku zginęło 60, a rannych zostało ponad 200 osób.

24–25 lipca – Sekretarz stanu USA Condoleezza Rice w ramach nieudanej misji mediacyjnej rozmawiała w Bejrucie i Tel Awiwie z przywódcami Libanu i Izraela.

25–26 lipca – W Rzymie z inicjatywy Włoch i USA odbyła się międzynarodowa konferencja w sprawie Libanu. Przedstawiciele 14 państw (arabskich, UE, USA i Kanady) oraz ONZ i Banku Światowego, głównie ze względu na opór USA (opowiadających się za znalezieniem „trwałego” rozwiązania sporu), nie wezwali wspólnie do natychmiastowego wstrzymania walk, uzgadniając jedynie udzielenie doraźnej pomocy humanitarnej libańskim cywilom. Kilka państw – m.in. Arabia Saudyjska – zobowiązało się do pomocy finansowej w odbudowie Libanu po konflikcie. W dniu otwarcia spotkania w wyniku omyłkowego ostrzału izraelskiego w okolicach Khiam zginęło 4 członków misji obserwacyjnej ONZ UNIFIL.

30 lipca – Po tym, jak w wyniku izraelskiego nalotu w Kanie zginęło co najmniej 28 cywilów (początkowo liczbę ofiar oszacowano na blisko 60, w tym 37 dzieci), Izrael zapowiedział dwudniową przerwę w bombardowaniach Libanu.

31 lipca, 1, 22 sierpnia – Rada Bezpieczeństwa ONZ w rezolucji 1696 zażądała od Iranu natychmiastowego zaprzestania wzbogacania uranu oraz zagroziła sankcjami w wypadku niewykonania decyzji Rady do 31 sierpnia. Dzień później prezydent Iranu Mahmud Ahmadineżad żądanie odrzucił, ale 22 sierpnia w liście przekazanym przez głównego negocjatora Iranu Alego Laridżaniego ambasadorom Chin, Rosji, Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii i Szwajcarii (reprezentującej interesy USA) w Teheranie władze irańskie zaproponowały podjęcie „poważnych rozmów” o rozwiązaniu kryzysu.

31 lipca – NATO przejęło w ramach operacji ISAF odpowiedzialność za bezpieczeństwo w południowych prowincjach Afganistanu, rejonie szczególnej aktywności talibów. Dzień później w ataku sił talibów na konwój wojsk ISAF w prowincji Helmand zginęło trzech żołnierzy brytyjskich.

1 sierpnia – Około 20 tys. izraelskich żołnierzy wkroczyło do Libanu, napotykając opór Hizb'ullahu. Władze Izraela zapowiedziały, iż operacja ma trwać 14 dni. Tydzień później (7 sierpnia) władze Libanu zmobilizowały 15 tys. rezerwistów.

11, 14, 16 sierpnia – Rada Bezpieczeństwa ONZ przyjęła rezolucję 1701, przewidującą zakończenie w Libanie starć, wycofanie wojsk izraelskich oraz rozmieszczenie w południowej części Libanu 15 tys. libańskich wojsk rządowych i równie dużych sił międzynarodowych w ramach misji ONZ UNIFIL. Walki wstrzymano oficjalnie 14 sierpnia, choć po tej dacie dochodziło jeszcze do starć między siłami izraelskimi a Hizb'ullahem. Pierwsze oddziały izraelskie wycofano z Libanu 15 sierpnia, a dzień później na południe od rzeki Litani zaczęto rozmieszczać wojska libańskiego rządu.

24, 27 sierpnia – Nieznane wcześniej Brygady Świętego Dżihadu przyznały się do porwania 14 sierpnia w Gazie dwóch amerykańskich reporterów i zażądały uwolnienia w ciągu 72 godzin wszystkich muzułmańskich więźniów w USA. Zakładnicy odzyskali wolność 27 sierpnia, po zadeklarowaniu konwersji na islam.

25 sierpnia – Po długotrwałych negocjacjach ministrowie spraw zagranicznych UE uzgodnili na spotkaniu w Brukseli udział 6800 żołnierzy w rozszerzonej misji UNIFIL w Libanie (Polska za-

deklarowała 500-osobowy kontyngent). W opinii Sekretarza Generalnego ONZ Kofiego Annana zwiększyło to szanse na osiągnięcie przez UNIFIL zakładanej liczebności 15 tys. żołnierzy.

31 sierpnia – Na międzynarodowej konferencji na temat odbudowy Libanu w Sztokholmie przedstawiciele 51 państw uzgodnili przekazanie 940 mln USD doraźnej pomocy dla tego państwa.

31 sierpnia – Upłynął termin realizacji przez Iran żądań Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie wstrzymania programu nuklearnego, ale Rosja i kraje zachodnioeuropejskie grupy „P5 + 1” opowiedziały się za kontynuacją negocjacji i niewprowadzaniem sankcji.

2–17 września – Siły ISAF i afgańskiego rządu przeprowadziły w prowincji Kandahar operację „Meduza” skierowaną przeciw talibom. W walkach zginęło przypuszczalnie ponad 500 bojowników talibów i 20 żołnierzy z sił NATO. Operacja nie zakończyła starć w prowincji. W czasie jej trwania – 8 września – w wyniku zamachu samobójczego na konwoj wojsk USA w Kabulu zginęło 2 Amerykanów i 14 Afgańczyków, a obradujący w Warszawie Komitet Wojskowy NATO nie osiągnął konsensusu co do wzmocnienia sił Sojuszu w Afganistanie.

7–8 września – Izrael zniósł lotniczą, a dzień później morską blokadę Libanu.

11 września – Prezydent Autonomii Palestyńskiej Mahmud Abbas ogłosił osiągnięcie porozumienia z Hamasem w sprawie rządu jedności narodowej. W reakcji władze Izraela wyraziły wolę wznowienia procesu pokojowego pod warunkiem uwolnienia porwanego 25 czerwca izraelskiego żołnierza. W drugiej połowie miesiąca liderzy Hamasu ogłosili jednak, że „nie wezmą udziału w rządach uznających Izrael”.

12 września – Syryjskie służby porządkowe udaremniły próbę zamachu bombowego na ambasadę amerykańską w Damaszku.

12 września – Rada Bezpieczeństwa ONZ przedłużyła o rok mandat sił ISAF w Afganistanie.

28–29 września, 5 października – Ministrowie obrony NATO na spotkaniu w słoweńskim Portoroż postanowili o poddaniu części wojsk USA w Afganistanie pod sojusznicze dowództwo i rozszerzeniu operacji ISAF na cały kraj. Faktycznie 12 tys. żołnierzy USA, dotąd działających w operacji „Trwała Wolność”, przeszło pod komendę NATO 5 października.

26, 30 września – Władze Rosji zgodziły się na dostawę paliwa jądrowego o wartości 800 mln USD do reaktora atomowego budowanego w irańskim mieście Buszehr. Prezydent USA George W. Bush podpisał ustawę o jednostronnym ograniczaniu współpracy z krajami dostarczającymi Iranowi technologie i sprzęt do instalacji jądrowych.

1 października – W Strefie Gazy wybuchły walki między zwolennikami Hamasu i Al-Fatah, a Liban opuścili ostatni żołnierze izraelscy.

11 października – Iracki parlament przyjął ustawę dopuszczającą tworzenie autonomicznych regionów w kraju.

26 października – Sąd w Aarhus odrzucił pozew grupy muzułmanów przeciw gazecie „Jyllands Posten”, która opublikowała 12 karykatur Mahometa.

29 października – Prokurator generalny Izraela Menachem Mazuz wezwał prezydenta Mosze Kacawa do zawieszenia urzędu w związku z oskarżeniami o molestowanie seksualne i gwałt.

1–8 listopada – Armia izraelska przeprowadziła w okolicach Beit Hanun w Strefie Gazy operację „Jesienne Chmury”. W jej trakcie m.in. otoczono meczet, w którym schronili się bojownicy Hamasu (3 listopada). W starciu, zakończonym ucieczką obleganych w momencie gdy wokół meczetu zgromadziły się wezwane przez rozgłośnię radiowe Hamasu Palestynki, zginęło

20 bojowników palestyńskich i Izraelczyk oraz dwie kobiety. Podczas całej operacji zginęło 69 Palestyńczyków, w tym 18 ofiar omyłkowego ostrzelania przez izraelską artylerię cywilnych budynków w Beit Hanun (8 listopada).

5 listopada – Sąd w Bagdadzie uznał Saddama Husajna, byłego dyktatora Iraku, za winnego zamordowania 143 szyitów z wioski Dudżail w 1982 r. i skazał go na śmierć.

13 listopada – Po rezygnacji sześciu ministrów (pięciu z prosyryjskich partii Hizb'ullah i Amal, jednego niezależnego) rząd libański jednomyślnie przyjął statut specjalnego trybunału ONZ ds. zabójstwa byłego premiera Libanu Rafika al-Haririego (14 lutego 2005 r.).

16 listopada – W Gironie przywódcy Hiszpanii, Francji i Włoch przedstawili pięciopunktowy plan pokojowy dla Bliskiego Wschodu, zakładający m.in. bezpośrednie rozmowy przywódców Izraela i Autonomii Palestyńskiej oraz utworzenie międzynarodowej misji w Strefie Gazy do nadzoru zawieszenia broni.

21, 23 listopada – W zamachu w Bejrucie zginął minister przemysłu Libanu, chrześcijanin Pierre Dżemajel. Jego pogrzeb (23 listopada) stał się 800-tysięczną demonstracją antysyryjską – opinia publiczna w kraju i za granicą uznała Syrię za inspiratora zamachu. Władze syryjskie zaprzeczyły tym podejrzaniom.

23 listopada – W sześciu równoczesnych zamachach bombowych w szyickiej dzielnicy Bagdadu Sadr City zginęło co najmniej 215, a rannych zostało 257 osób. Ataki wywołały kolejną falę starć szyicko-sunnickich w Iraku.

26, 27 listopada – Dzięki wysiłkom prezydenta Autonomii Palestyńskiej Mahmuda Abbasa przyjęto zawieszenie broni między Izraelem a palestyńskimi bojówkami. Dzień później premier Izraela Ehud Olmert wezwał do rozmów o niepodległym państwie palestyńskim, proponując wycofanie się Izraela z dużej części terytoriów okupowanych w zamian za rezygnację Palestyńczyków z przemocy i prawa do powrotu dla uchodźców.

30 listopada – W rozmowie z premierem Iraku Nurim al-Malikiem w Ammanie prezydent USA George W. Bush zapewnił o poparciu dla władz irackich i utrzymaniu wojsk amerykańskich w Iraku. Przed spotkaniem „The New York Times” opublikował notatkę amerykańskiego dyplomaty, w której nisko oceniono kompetencję irackiego premiera i jego znajomość sytuacji w Iraku.

1 grudnia – Zakończono wycofywanie kontyngentu włoskiego z Iraku.

1, 10 grudnia – Około 800 tys. zwolenników prosyryjskich ugrupowań Hizb'ullah i Amal demonstrowało w Bejrucie, żądając dymisji rządu. W kolejnych demonstracjach uczestniczyły aż 2 mln osób.

6 grudnia – W USA ogłoszono raport Grupy Studyjnej ds. Iraku (ISG), kierowanej przez Jamesa Bakera i Lee Hamiltona. W dokumencie krytycznie oceniono dotychczasową politykę wobec Iraku i zaproponowano m.in. ograniczenie udziału sił USA w bezpośrednim zwalczaniu irackiej partyzantki i terroryzmu, zintensyfikowanie działań szkoleniowych, redukcję i przegrupowanie amerykańskich wojsk oraz rozpoczęcie dialogu w sprawie Iraku z Syrią i Iranem. Prezydent USA George W. Bush uznał raport za „godny uwagi”, ale decyzję odłożył do czasu publikacji kolejnych raportów na temat sytuacji w tym kraju (przygotowywanych m.in. przez zespoły departamentów stanu i obrony).

9–10 grudnia – Na szczycie Rady Współpracy Państw Zatoki w Rijadzie przywódcy 6 państw członkowskich zlecieli opracowanie studium na temat wspólnego rozwoju energetyki jądrowej.

11 grudnia – W wywiadzie dla niemieckiej telewizji premier Izraela Ehud Olmert – przypuszczalnie niechcący – przyznał, iż jego kraj posiada broń jądrową, jednak tego samego dnia złożył oficjalne dementi.

14–15 grudnia – Izraelska straż zatrzymała na przejściu granicznym między Strefą Gazy a Egiptem w Rafah premiera Autonomii Palestyńskiej Isma'ila Hanijję, próbującego wwieźć do Strefy 35 mln USD w gotówce zebranych w Syrii, Katarze, Iranie i Sudanie. Ostatecznie Hanijja uzyskał zgodę na wjazd po złożeniu pieniędzy w egipskim banku. Po przekroczeniu granicy konwój premiera ostrzelano. Wśród rannych był jeden z synów premiera. Isma'il Hanijja oskarżył Al-Fatah o próbę zamachu. W rezultacie w Strefie Gazy i na Zachodnim Brzegu Jordanu wybuchły starcia między bojówkami Al-Fatah i Hamasu. Napięcie utrzymało się do końca roku.

23 grudnia – Rada Bezpieczeństwa ONZ rezolucją 1737 nałożyła na Iran sankcje za rozwijanie programu nuklearnego. Władze irańskie zapowiedziały ograniczenie współpracy z MAEA i kontynuację programu.

26, 30 grudnia – Iracki sąd apelacyjny utrzymał wyrok śmierci wydany na byłego przywódcę kraju Saddama Husajna. Mimo międzynarodowych protestów wyrok wykonano 30 grudnia rano. Prezydent USA George W. Bush uznał egzekucję Husajna za „kamień milowy” w budowie demokracji w Iraku.

SPRAWY GLOBALNE I POZAEUROPEJSKIE

1 stycznia – Niestalymi członkami Rady Bezpieczeństwa ONZ zostały Belgia, Włochy, RPA, Indonezja i Panama, zastępując Niemcy, Hiszpanię, Angolę, Chile i Pakistan.

8 stycznia – W Port-au-Prince samobójstwo popełnił brazylijski generał Urano Teixeira da Matta Bacellar, dowodzący siłami stabilizacyjnymi ONZ MINUSTAH na Haiti.

12–25 stycznia – W Mongolii 10 (na 18) ministrów z Mongolskiej Partii Ludowo-Rewolucyjnej złożyło dymisję w proteście przeciw premierowi Tsakhigajinowi Elbegdzordzowi. W Ułan Bator przez kilka dni demonstrowali zwolennicy dotychczasowego szefa rządu. Kryzys złagodziło powołanie nowego rządu z Midżegombynem Enchboldem (MPLR) na czele (25 stycznia).

15 stycznia – Drugą turę wyborów prezydenckich w Chile wygrała socjalistka Michelle Bachelet (53,5% głosów).

23 stycznia – W przedterminowych wyborach do parlamentu Kanady zwyciężyła opozycyjna Partia Konserwatywna (36,3% głosów, 124 na 308 mandatów) przed rządzącą Partią Liberalną (30,2%, 103). Szefem mniejszościowego rządu konserwatystów został Stephen Harper.

25–29 stycznia – W Davos odbyło się 36. Światowe Forum Ekonomiczne, na którym dyskutowano głównie o sposobach reakcji na negatywne następstwa globalizacji.

5 lutego – W wyborach prezydenckich w Kostaryce zwyciężył konserwatysta Óscar Arias Sánchez (40,5%), przywódca kraju w latach 1986–1990 i laureat pokojowej Nagrody Nobla.

7–16 lutego – W pierwszej turze wyborów prezydenckich na Haiti zwyciężył René Prével (51,2%), były przywódca kraju i współpracownik obalonego 2 lata temu prezydenta Jeana Bertranda Aristide'a. Początkowo ogłoszono, iż Prével zdobył 49% głosów, ale w reakcji na zamieszki wywołane przez jego zwolenników siły ONZ nadzorujące głosowanie zgodziły się na rezygnację z drugiej tury (16 lutego).

9 lutego – W pakistańskim Hangu w wyniku samobójczego zamachu podczas obchodów szyckiego święta Aszura zginęło 27 osób, a 50 zostało rannych.

12 lutego – Wybory prezydenckie w Republice Wysp Zielonego Przylądka wygrał dotychczasowy prezydent Pedro Pires (51% głosów).

21 lutego, 9 marca – Prezydent USA George W. Bush zagroził wetem każdej ustawy Kongresu uniemożliwiającej firmie Dubai Port World z Dubaju przejęcie zarządzania 6 największymi portami USA po tym, jak kupiła ona dotychczasowego zarządcę – brytyjską spółkę P&O. DPW uległa presji opinii publicznej w USA oraz części Kongresu i zapowiedziała odstąpienie kontroli nad portami „podmiotowi amerykańskiemu” (9 marca).

24 lutego – Władze Filipin ogłosiły stan wyjątkowy w związku z rzekomą próbą przewrotu przygotowywanego przez część sił zbrojnych i opozycję. Aresztowano m.in. dowódców elitarnych jednostek armii, piechoty morskiej i sił specjalnych.

23 lutego – Pierwsze od 25 lat wielopartyjne wybory prezydenckie w Ugandzie wygrał urzędujący przywódca Yoweri Museveni (59,3% głosów). Opozycja uznała głosowanie za sfałszowane.

2, 3 marca – W New Delhi prezydent USA George W. Bush i premier Indii Manmohan Singh podpisali umowę o udostępnieniu Indiom amerykańskich technologii jądrowych w zamian za zgodę na międzynarodowe kontrole 14 z 22 instalacji nuklearnych tego kraju. Następnego dnia przywódca USA spotkał się w Islamabadzie z prezydentem Pakistanu Pervezem Musharrafem, z którym rozmawiał o walce z terroryzmem, nie proponując współpracy w sprawach nuklearnych.

5, 19 marca – W wyborach na prezydenta Beninu zwyciężył Jaji Boni (74,6% głosów w drugiej turze).

7 marca – W trzech zamachach bombowych w hinduistycznym świętym mieście Benares zginęło 21, a rannych zostało ponad 60 osób.

15 marca – W Czadzie doszło do nieudanej próby zestrzelenia samolotu prezydenta kraju Idrissa Déby'ego i wojskowego zamachu stanu.

16 marca – Opublikowano nową strategię bezpieczeństwa USA, wskazującą jako główne zagrożenie dla kraju proliferację broni masowego rażenia, w tym irański program atomowy.

20 marca – Międzynarodowy Trybunał Karny rozpoczął pierwszy w swej historii proces o zbrodnie wojenne. Oskarżonym był Thomas Lubanga z Demokratycznej Republiki Konga.

21 marca – W Pekinie przywódcy Rosji – Władimir Putin i Chin – Hu Jintao rozmawiali o współpracy w dziedzinie energetyki, zwalczaniu terroryzmu i separatyzmu oraz o irańskim programie nuklearnym. Przy okazji wizyty podpisano 15 umów gospodarczych, w tym o budowie nowego gazociągu z Rosji do Chin.

29 marca – Oskarżanego o zbrodnie wojenne byłego dyktatora Liberii Charlesa Taylora ujęto podczas przekraczania granicy Kamerunu i Nigerii, a następnie przekazano specjalnemu trybunałowi w Sierra Leone.

2 kwietnia – W poprzedzonych trwającymi od połowy marca wielotysięcznymi demonstracjami przedterminowych wyborach do parlamentu Tajlandii rządząca partia Thai Rak Thai zdobyła 57% głosów. Mimo to ustąpił dotychczasowy premier Thaksin Shinawatra, oskarżany o nadużycia władzy i malwersacje podatkowe. Nie zakończyło to ulicznych protestów.

20 kwietnia – W Waszyngtonie przywódcy Chin – Hu Jintao i USA – George W. Bush rozmawiali o sprawach gospodarczych (m.in. nierównowadze w dwustronnej wymianie handlowej) oraz o bezpieczeństwie globalnym, w tym programach atomowych Iranu i KRLD.

21–28 kwietnia – Pod presją trwających od początku kwietnia protestów król Nepalu Gyanendra, pełniący od 2005 r. obowiązki szefa rządu, zaproponował opozycji prawo wyboru premiera, a trzy dni później zgodził się na restytucję rozwiązanego w 2002 r. parlamentu. W reakcji wal-

cząca z rządem centralnym partyzantka maoistowska ogłosiła zawieszenie broni i zakończenie blokady Katmandu (26 kwietnia). Dwa dni później parlament wznowił prace.

25 kwietnia – Wizytą w Maroku prezydent ChRL Hu Jintao rozpoczął podróż po Afryce, obejmującą jeszcze m.in. Nigerię i Kenię. Jego rozmowy z miejscowymi przywódcami dotyczyły głównie udziału Chin w eksploatacji tamtejszych bogactw naturalnych. Sprawy gospodarcze były też przedmiotem wcześniejszej wizyty Hu Jintao w Arabii Saudyjskiej (22–23 kwietnia). Podobną wizytę w 7 państwach Afryki złożył jeszcze premier Chin Wen Jiabao (18–23 czerwca).

25 kwietnia – W zamachu w Kolombo zginęło – prócz samobójczyni z organizacji Tamilskich Tygrysów (LTTE) – 11 osób, a rannych zostało 25, w tym dowódca armii rządowej gen. Sarath Fonseka.

29 kwietnia – W Hawanie przywódcy Kuby (Fidel Castro), Boliwii (Evo Morales) i Wenezueli (Hugo Chávez) zawarli Boliwariańskie Przymierze dla Ameryk – antyamerykański polityczno-handlowy układ regionalny.

1 maja – Prezydent Boliwii Evo Morales ogłosił nacjonalizację przemysłu wydobywczego, nakazał rozmieszczenie wojsk w miejscach eksploatacji ropy naftowej i zażądał od firm zagranicznych zawarcia w ciągu 180 dni nowych kontraktów lub opuszczenia kraju.

3 maja – Wybory prezydenckie w Czadzie po raz trzeci wygrał Idriss Déby (64,7% głosów).

5 maja – W nigeryjskiej Abudży, z inicjatywy ONZ i w obecności przedstawicieli 25 państw, delegaci największej grupy rebelianckiej z Darfuru (SLM/A) i rządu Sudanu podpisali porozumienie o zawieszeniu broni, rozbrojeniu wspieranych przez władze milicji i bojówek opozycji oraz podziale władzy w prowincji.

5 maja – Dymisję złożył szef CIA Porter Goss.

11–12 maja – W Wiedniu odbył się IV szczyt UE–Ameryka Łacińska i Karaiby. Rozmowy dotyczyły handlu, energetyki, integracji regionalnej i obrotu narkotykami, choć obrady zdominowała kwestia nacjonalizacji przemysłu wydobywczego w Boliwii. Prezydent tego kraju Evo Morales zapewnił o przyznaniu europejskim firmom zaangażowanym w Boliwii gwarancji prawnych. Na szczycie uzgodniono także rozpoczęcie rozmów o strefie wolnego handlu UE–Ameryka Środkowa.

14 maja – Wybory prezydenckie na Komorach wygrał Ahmad Abdallah Muhammad Sambi (58% głosów).

25 maja – 8 lipca – W reakcji na prośbę rządu Timoru Wschodniego, zmagającego się z rebelią członków klanu Loromonu zwolnionych z sił zbrojnych, w stolicy kraju Dili wylądowało 150 żołnierzy australijskich. W kolejnych dniach na Timorze rozmieszczono 2200 żołnierzy z Australii, Nowej Zelandii, Malezji i Portugalii. Interwencja ograniczyła przemoc i pozwoliła opanować sytuację. Jednak ze względu na utrzymującą się niestabilność, pod presją prezydenta kraju Xanany Gusmao, dymisję złożył premier Mari Alkatiri (26 czerwca), którego zastąpił laureat pokojowej Nagrody Nobla z 1996 r. José Ramon Horta (8 lipca).

28 maja – W wyborach prezydenckich w Kolumbii zwyciężył dotychczasowy przywódca kraju Alvaro Uribe Velez (62,2%).

5 czerwca – Drugą turę wyborów prezydenckich w Peru (pierwsza odbyła się 9 kwietnia) wygrał socjaldemokrata Alan García Pérez (52,6% głosów), pokonując populistę Ollantę Humalę (47,4%).

5, 22 czerwca – Przywódcy Unii Trybunałów Islamskich opanowali stolicę Somalii Mogadiszu i ogłosili przejście władzy w kraju po trwających od marca starciach z siłami rządowymi i innymi

milicjami. Dzięki mediacji Sudanu i Ligi Państw Arabskich w Chartumie delegacje UTI i rezydującego w mieście Baidoa, wspieranego przez Etiopię rządu tymczasowego prezydenta Ahmada Abdullaha Jusufa uzgodniły wstrzymanie walk (22 czerwca).

15, 26 czerwca – W zorganizowanym przez LTTE zamachu na północy Sri Lanki zginęły 64, a rannych było 78 osób. W reakcji władze kraju zerwały trwający rozejm, na co LTTE odpowiedziały kolejnym zamachem bombowym w pobliżu Kolombo (26 czerwca), w którym zginął gen. Parami Kulatunga, jeden z najwyższych dowódców armii Sri Lanki.

19 czerwca – W Nowym Jorku zainaugurowała działalność Rada Praw Człowieka ONZ.

21 czerwca – Na szczycie UE–USA w Wiedniu dyskutowano o poszanowaniu praw człowieka w walce z terroryzmem (w tym o więzieniu w bazie w Guantanamo), irańskim programie nuklearnym i próbach rakietowych KRLD oraz o obowiązku wizowym w USA dla obywateli 10 państw UE. Na spotkaniu nie porozumiano się jednak w sprawie impasu w negocjacjach o liberalizacji handlu w ramach rundy Doha WTO.

26 czerwca – W referendum konstytucyjnym w Mauretanii 97% obywateli (przy frekwencji 76,5%) poparło nową konstytucję kraju, zaproponowaną przez rządzące od przewrotu w 2005 r. władze wojskowe, która wprowadza ustrój republiki prezydenckiej. Obecny przywódca kraju płk Ely Ould Muhammad Vall zapowiedział wybory prezydenckie na 2007 r., jednocześnie rezygnując z kandydowania.

29 czerwca – Sąd Najwyższy USA uznał za niezgodną z prawem działalność komisji wojskowych do osądzenia osób podejrzanych o terroryzm, m.in. więźniów z Guantanamo.

1 lipca – Z udziałem prezydenta ChRL Hu Jintao uroczystie otwarto zbudowaną kosztem 4,1 mld USD linię kolejową Kinghai–Tybet, o długości 1956 km i położoną najwyżej na świecie.

2 lipca – 28 sierpnia – W wyborach prezydenckich w Meksyku zwyciężył kandydat prawicy Felipe Calderon (36,4% głosów). Jego główny rywal, lewicowy populistyczny Andres Manuel Lopez Obrador (35,3%), zaskarżył wyniki głosowania i ogłosił się zwycięzcą wyborów. Federalny Sąd Wyborczy potwierdził jednak oficjalne wyniki (6 lipca), na co zwolennicy Obradora zareagowali demonstracjami w stolicy kraju (największe odbyły się 16 i 31 lipca) i żądaniem ponownego przeliczenia głosów. FSW zarządził częściowe powtórne liczenie głosów (5 sierpnia), które nie spowodowało istotnych zmian. Wyniki wyborów FSW zatwierdził ponownie 28 sierpnia, ale nie zakończyło to protestów lewicy.

4–5, 9 lipca – KRLD przeprowadziła siedem testów rakietowych, w tym nieudaną próbę pocisku dalekiego zasięgu *Taepo Dong-II*. Niepowodzeniem zakończył się też test indyjskiego pocisku średniego zasięgu *Agni-3* (9 lipca).

11 lipca – W siedmiu eksplozjach bomb w pociągach w Bombaju zginęło 181 osób. Rannych było 772. Do zamachu przyznała się niewielka islamska grupa Laskar-a-Kahar, oskarżana o związki z Al-Ka'ida i władzami pakistańskimi.

15–17 lipca – W Strzelnie koło Petersburga odbył się szczyt grupy G-8. Na spotkaniu dyskutowano m.in. o sytuacji w Libanie oraz zapobieganiu zmianom klimatycznym i epidemiom, a także przyjęto deklarację w sprawie bezpieczeństwa energetycznego. Podczas obrad nie osiągnięto jednak porozumienia między Rosją a USA w sprawie rosyjskiego członkostwa w WTO. Demonstrujących przy okazji szczytu antyglobalistów siły porządkowe zmusiły do pozostania na peryferiach Petersburga.

10–23 lipca – Siły kontrolującej większość terytorium Somalii Unii Trybunałów Islamskich wznowiły działania przeciw wojskom legalnego rządu tymczasowego. Kierujący nim prezydent Ahmad Abdullah Jusuf zwrócił się o pomoc do władz Etiopii. W odpowiedzi na prośbę wojska etiopskie wkroczyły do Somalii (20 lipca) i zajęły miasto Wadżid (Waajid; 23 lipca).

24 lipca – Z powodu oporu państw rozwiniętych wobec porozumienia określającego dopuszczalny poziom protekcjonizmu w produkcji i obrocie produktami rolnymi zawieszono prowadzone w siedzibie WTO w Genewie negocjacje o liberalizacji handlu międzynarodowego w ramach rundy Doha.

27 lipca – Podczas wizyty w Moskwie wenezuelski prezydent Hugo Chávez podpisał umowy na zakup samolotów i śmigłowców bojowych oraz innego sprzętu wojskowego o wartości 1,6 mld USD (a według części źródeł nawet 3 mld USD). Wcześniej (23 lipca) przywódca Wenezueli odwiedził Białoruś, a z Rosji udał się do Iranu (30 lipca).

25, 28 lipca – W Kuala Lumpur odbył się szczyt ASEAN. Rozmowy dotyczyły głównie programów zbrojeniowych KRLD oraz sytuacji w Myanmarze, którego rząd wezwano do zwolnienia więźniów politycznych i demokratyzacji. Trzy dni później, na spotkaniu w tym samym mieście Forum Regionalnego ASEAN (ARF), formalny wniosek o członkostwo w tej strukturze złożył Timor Wschodni.

28–30 lipca – Wybory prezydenckie na Seszelach wygrał James Michel (53,7% głosów).

30 lipca – W przeprowadzonej pod kontrolą ONZ (1200 obserwatorów) i misji wojskowej UE (2000 żołnierzy, w tym 130 z Polski) pierwszej turze wyborów prezydenckich w Demokratycznej Republice Konga najwięcej głosów uzyskali urzędujący prezydent Joseph Kabila (44,8%) i Jean-Pierre Bemba (20%).

31 lipca – Ze względu na zły stan zdrowia 80-letni przywódca Kuby Fidel Castro przekazał władzę w kraju – formalnie tymczasowo – młodszemu o pięć lat bratu Raulowi, dotychczasowemu ministrowi obrony.

18 sierpnia – Pod presją ONZ Nigeria wycofała z półwyspu Bakassi wojska, będące przedmiotem jej sporu z Kamerunem.

28 sierpnia – W wyborach prezydenckich w Gujanie ponownie zwyciężył Bharrat Jagdeo (54% głosów).

31 sierpnia, 25 września – Rada Bezpieczeństwa ONZ przyjęła rezolucję 1706 zmierzającą do zastąpienia sił pokojowych Unii Afrykańskiej w Darfurze (AMIS) misją ONZ (UNMIS). Rząd Sudanu sprzeciwił się tej decyzji, a nawet zażądał wycofania do końca września żołnierzy AMIS. Ostatecznie jednak UA i Sudan porozumiały się w sprawie obecności AMIS w Darfurze, uzgadniając ich zwiększenie z 4 do 11 tys.

1 września – Nad Pacyfikiem przeprowadzono udany test pocisku przechwytyjącego wystrzelonego z bazy Vanderbergh w Kalifornii, stanowiącej element budowanego przez USA systemu obrony antyrakietowej.

5 września – W Miranszah podpisano układ między rządem Pakistanu a przywódcami plemion pasztuńskich z prowincji Waziristan Północny przy granicy z Afganistanem, zakazujący bojówkom pasztuńskim ataków na siły rządowe oraz nakładający na władze centralne obowiązek uzgadniania ze starszyzną plemienną ruchów wojsk w prowincji.

6 września – Prezydent USA George W. Bush w wystąpieniu w Waszyngtonie potwierdził informacje o tajnych więzieniach CIA, w których przetrzymywano osoby podejrzewane o terroryzm. Równocześnie zapewnił, że więźniów nie torturowano.

8 września – W kilku eksplozjach bomb na muzułmańskim cmentarzu w Malegaon (Indie) zginęło 37 osób.

10–11 września – W Helsinkach odbyło się VI Spotkanie Azja–Europa (ASEM), na którym zapowiedziano zwiększenie do 2008 r. liczby członków ugrupowania z 39 do 45.

12–25 września – W wykładzie w Ratyzbonie papież Benedykt XVI zacytował czternastowieczny traktat bizantyjski, negatywnie oceniający rolę islamu w świecie. Wywołało to masowe protesty w krajach muzułmańskich. Protestów nie złagodziły późniejsze wyjaśnienia i wyrazy ubolewania ze strony papieża (18 września), choć napięcie obniżyło zorganizowane przez Benedykta XVI w Castel Gandolfo spotkanie z ambasadorami 23 krajów muzułmańskich akredytowanymi przy Stolicy Apostolskiej.

11–16 września – W Hawanie odbył się szczyt państw niezaangażowanych z udziałem delegacji 118 krajów.

19 września, 1 października – Armia Tajlandii dokonała pod nieobecność przebywającego w USA premiera Thaksina Shinawatry bezkrwawego zamachu stanu. Kierowanie krajem przejął gen. Surayud Chulanont, który 1 października objął formalnie urząd premiera i zapowiedział na przyszły rok wybory parlamentarne.

26 września – Shinzo Abe (Partia Liberalno-Demokratyczna) zastąpił Junichiro Koizumiego na stanowisku premiera Japonii. W swym *exposé* zapowiedział m.in. „większą asertywność” w polityce zagranicznej i rozwój sił samoobrony.

28 września – W wyborach prezydenckich w Zambii zwyciężył urzędujący prezydent Levy Mwanawasa (43% głosów).

1, 29 października – W wyborach prezydenckich w Brazylii ponownie wygrał, mimo skandali korupcyjnych w kierowanej przez niego Partii Pracujących, Luiz Inacio „Lula” da Silva (48,9% głosów w pierwszej i 60,6% w drugiej turze).

9, 14 października – Władze KRLD poinformowały o przeprowadzeniu w prowincji Hamkjong testu ładunku nuklearnego o mocy – według niezależnych źródeł – poniżej 1 kilotony. W reakcji Rada Bezpieczeństwa ONZ przyjęła rezolucję nr 1718, zakazującą współpracy z KRLD w zakresie technologii nuklearnych, dostaw do Korei uzbrojenia i towarów luksusowych oraz zezwalającą na inspekcje ładunków wywożonych lub wwożonych do tego kraju (14 października). Rządy Republiki Korei i ChRL ogłosiły jednak, że nie ograniczą kontaktów ekonomicznych z KRLD.

13 października – Zgromadzenie Ogólne ONZ przez aklamację zaakceptowało objęcie od stycznia 2007 r. funkcji Sekretarza Generalnego przez byłego szefa dyplomacji Republiki Korei Ban Ki-muna.

13 października – Pokojową Nagrodę Nobla otrzymał Muhammad Junus, ekonomista z Bangladeszu, twórca systemu mikrokredytów dla najbiedniejszych.

15 października, 26 listopada – W wyborach prezydenckich w Ekwadorze zwyciężył lewicowy populistą Rafael Correa (56,7% głosów w drugiej turze), zapowiadający m.in. starania o redukcję wojskowej obecności USA w kraju.

16 października – W wyniku samobójczego ataku członka LTTE na konwój wojsk Sri Lanki zginęło 99 osób, a około 150 zostało rannych. Dwa dni później LTTE dokonały nieudanego zamachu w miejscowości turystycznej Galle (zginęło 15 zamachowców).

17, 18 października – Prezydent USA George W. Bush podpisał ustawę umożliwiającą powoływanie specjalnych trybunałów wojskowych do sądenia osób oskarżanych o terroryzm i określającą metody ich przesłuchań. Dzień później przyjął doktrynę obronną USA, zakładającą m.in. zapewnienie dominacji wojskowej USA w przestrzeni kosmicznej.

22 października – W referendum w sprawie rozbudowy i modernizacji Kanału Panamskiego 78% obywateli Panamy poparło rządowe plany rozpoczęcia prac.

26 października – Prezydent USA George W. Bush podpisał ustawę o budowie na granicy z Meksykiem muru o długości 1100 km, przyjętą przez Senat 29 września.

29 października, 28 listopada, 6 grudnia – W nadzorowanej przez żołnierzy UE drugiej turze wyborów prezydenckich w DRK zwyciężył dotychczasowy przywódca kraju Joseph Kabila (58% głosów). Jego kontrkandydat – Jean-Pierre Bemba (42%) – uznał wyniki za sfałszowane, jednak Sąd Najwyższy potwierdził zwycięstwo Kabilii (28 listopada), zaprzysiężonego na prezydenta 6 grudnia.

30 października – W wyniku nalotu pakistańskich śmigłowców na medresę w Czingai przy granicy z Afganistanem zginęło około 80 osób. Zaatakowana medresa stanowiła według władz obóz rekrutacji terrorystów. Incydent wywołał w północnym Pakistanie demonstracje antyrządowe.

31 października, 18 grudnia – Rząd ChRL poinformował o zgodzie władz KRLD na powrót do sześciopartynych negocjacji na temat programu nuklearnego Korei Północnej. Rozmowy wznowiono 18 grudnia w Pekinie.

4–5 listopada – W stolicy Chin odbył się, z udziałem przywódców 48 państw Afryki, szczyt Forum Współpracy Chińsko-Afrykańskiej. Na spotkaniu zawarto 16 umów gospodarczych o łącznej wartości 1,9 mld USD, a Chiny zobowiązały się udzielić krajom afrykańskim kredytów w wysokości 5 mld USD.

5 listopada – W wyborach prezydenckich w Nikaragui zwyciężył Daniel Ortega (38% głosów), były dowódca sandinowskiej partyzantki, rządzący krajem w latach 1979–1990.

7 listopada – W częściowych wyborach do Kongresu USA sukces odniosła Partia Demokratyczna, zdobywając 232 (na 435) mandaty w Izbie Reprezentantów (233. mandat uzyskała 24 grudnia w wyniku dodatkowego głosowania w jednym z okręgów w Teksasie) i zwiększając liczbę swych senatorów do 51 (na 100). W reakcji na wyniki głosowania prezydent George W. Bush przyjął dymisję sekretarza obrony Donalda Rumsfelda (8 listopada), krytykowanego za przebieg operacji wojskowej USA w Iraku. Nowym sekretarzem obrony został Robert Gates, niegdyś dyrektor CIA.

18–19 listopada – W Hanoi odbył się szczyt „Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku” (APEC). Przywódcy 21 państw uczestniczących nie przyjęli wspólnego stanowiska w sprawie programu nuklearnego KRLD, porozumieli się natomiast co do potrzeby wznowienia negocjacji o liberalizacji handlu w ramach rundy Doha WTO. W drugim dniu szczytu prezydenci Rosji i USA podpisali uzgodnione 11 listopada porozumienie wyrażające zgodę USA, jako ostatniego państwa spośród potęg gospodarczych świata, na akcesję Rosji do WTO.

21, 28 listopada – Rząd Nepalu zawarł porozumienie pokojowe z maoistowską partyzantką, której przedstawiciele weszli do rządu tymczasowego. Tydzień później podpisano porozumienie o rozbrojeniu maoistów.

20–23 listopada – W Indiach gościł przywódca ChRL Hu Jintao. Na spotkaniu w New Delhi (21 listopada) wraz z premierem Indii Manmohanem Singhem przyjął strategię współpracy dwustronnej, podpisał 13 umów gospodarczych i zapowiedział obustronne zwiększenie inwestycji. Z powodu poprzedzającej wizytę wypowiedzi chińskiego ambasadora w Indiach, iż indyjski stan Arunaczal Pradesz to okupowane terytorium chińskie, tematem rozmów przywódców były też nierozwiązane spory graniczne. W New Delhi doszło do antychińskich demonstracji emigrantów z Tybetu.

28 listopada – Liderzy tamilijskich separatystów uznali porozumienie z rządem o rozejmie za „niefunkcjonujące”.

1 grudnia – W stolicy Meksyku zaprzysiężono Felipe Calderona na prezydenta kraju. Ceremonii towarzyszyły protesty zwolenników lewicowego populisty Manuela Lopeza Obradora, kwestionującego wyniki lipcowego głosowania.

3 grudnia – W wyborach prezydenckich w Wenezueli ponownie zwyciężył Hugo Chávez (60% głosów).

5 grudnia – W wyniku bezkrwawego przewrotu wojskowego na Fidżi władzę prezydencką przejął dowódca sił zbrojnych komandor Vorqe „Frank” Bainimarama.

10 grudnia – W Santiago zmarł Augusto Pinochet, dyktator Chile w latach 1973–1990.

13–28 grudnia – Siły Unii Trybunałów Islamskich otoczyły Baidoę – siedzibę rządu tymczasowego Somalii, a 20 grudnia rozpoczęły ofensywę przeciw wojskom rządowym. W reakcji w Somalii interweniowała armia etiopska (24 grudnia), której ofensywa zakończyła się zajęciem bez walki Mogadyszu (28 grudnia). Projekt rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nakazującej Etiopii zakończenie interwencji zablokowały USA.

26 grudnia – Rząd Pakistanu zapowiedział częściowe zaminowanie i ogrodzenie granicy z Afganistanem, by ograniczyć pomoc dla tamtejszych islamistów z terytorium pakistańskiego.